СВОБОДА
LIBERTY
Часопись для руского народа въ Америцѣ и органъ „Руского Народного Союза“.

Рôкъ XIV. Скрентонъ, Па., Четверъ 28-го Червня, 1906. Число 26. — Vol. XIV. Scranton, Pa., Thursday, June 28, 1906. No. 26

Вп. Пп. секретарѣ Р. Н. Союза.

Пригадую вамъ, що кождый членъ є обовязаный заплатити 25 ц. на покрите коштôвъ Конвенціи. Хто не заплатить до трехъ мѣсяцѣвъ, буде выключеный зъ членôвъ Р. Н. Союза. (§ 17. ст. Р. Н. С. и ухвала зъ VIII голов. Конвенціи).

Зъ поважанємъ,
С. Ядловскій.

НОВИНКИ.

КАЛЕНДАРЬ.

Червень

28	Ч.	Єронима
29	П.	Тихона еп.
30	С.	Мануіла
1	Н.	Липень 4. Леон
2	П.	Юди апосг.
3	В.	Методия
4	С.	Юлїяна еп.

Всѣмъ Вп. Урядникамъ и Делеґатамъ зôбранымъ на IX. Головной Конвенціи „Р. Н. Союза“ шле привѣтъ

Ред. „Свободы“.

— Просимо адмініcтрації усіх українських часописей в Европі, аби звертали бачнійшу увагу на онаковане чисел висиланих до Америки, бо многі з них дуже часто зовсім не доходять до рук адресатів.

Ред.

Вышла нова книжочка „Читальнѣ“ ч. 26 за мѣсяць Юній 1906 п. з. „Через кордон“. Цѣна 15 центôвъ. Адресъ: Czytalnia, Box 353, Scranton, Pa.

Въ Шамокинѣ, Па., стала Руска Колеґія выдавати тижневу часопись п. з. „Зірниця“. Є се десяте зъ ряду выдавництво для Русинôвъ американьскихъ. Оголошене сеи часописи найдуть Вп. читателѣ на сторонѣ 8 ôй.

Галицкѣ патріоты, на котрыхъ руки высилають тутешнѣ Русины грошѣ на народнѣ цѣли, повиннѣбъ высилати кождого разу письменнѣ посвѣдки посилаючимъ. Трудъ се невеличкій а тѣ що посилають грошѣ мали бы чимъ тутъ выказатись и моглибъ оголосити посвѣдки въ тутешныхъ часописяхъ, що булобъ не злымъ средствомъ до аґітаціи.

„Редакція“ „Ukrainische Rundschau“ просить насъ повѣдомити передплатникôвъ и інтересованыхъ, що вôдъ дня 1 го червня б. р. редакція і адміністрація сего мѣсячника мѣстить ся въ одномъ льокалю. Адреса редакціи и адміністраціи: Wien XVII. 3. Frauenfelderstrasse No. 2.

Дня 4-го юнія вечеръ, на Маґнусъ евеню въ Винипеґу, Канада, убили краяны въ бійцѣ 21-лѣтного Русина, Мартина Сольского. Смерть наступила въ наслѣдокъ переломаня черепа. Кôлькохъ пôдозрѣлыхъ арештовано. Причина бійки незвѣсна. Напасники и убитый були пянѣ; попились на весѣлю.

Найбôльше еміґрантôвъ въ тôмъ роцѣ прибуло минувшого мѣсяця, але такожь того мѣсяця найбôльше число еміґрантôвъ зôстало заверненыхъ. Именно въ мѣсяцю маю завернено до дому 1.753 еміґрантôвъ.

Перепоны зарôбковой еміґраціи ставлять ся дальше попри антистрайкотыхъ репресіяхъ, въ Галичинѣ. Зъ Росоховатця выбрало ся дня 24. м. м. 13 робôтникôвъ на зарôбки до Прусъ, але на стаціи въ Слободѣ-Терпеливцѣ начальникъ Барґель не хотѣвъ выдати имъ білетôвъ по половинѣ цѣны. Колижъ тотѣ заявили ему, що имъ се належить ся, вôдповѣвъ начальникъ: „Завтра приѣдете, бо нынѣ свята, то треба платити два разы дорозше“. И бѣднѣ робôтники для примхи Барґеля мусѣли наняти собѣ фѣры и вертати назадъ до села. Крôмъ того учитель Костишинъ зъ Краснопôлки вôдражувавъ имъ на стаціи ѣхати до Прусъ и казавъ, що тамъ нема зарôбку.

Въ Питсбурґу, Па. и околици робота по фабрикахъ иде добре. Въ Микісраксъ, Па. потреба робôтникôвъ до желѣзныхъ фабрикъ; такъ само въ Стубенвилъ, О.

Въ Біверъ, Па., де працює около 1000 робôтникôвъ, Кроатôвъ, Словакôвъ, Полякôвъ и Русинôвъ, оденъ зъ робôтникôвъ посваривъ ся зъ босомъ и босъ обôйшовъ ся зъ нимъ дуже по простому. Се обурило такъ прочихъ робôтникôвъ, що зажадали вôдъ боса, щобы перепросивъ покривдженого робôтника, коли однакъ босъ сему вôдмовивъ, робôтники кинули роботу и були бы злинчували боса на мѣсци, якъ бы не бувъ вскочивъ на тягаровый поѣздъ, що якъ разъ въ ту хвилю тамтуды переѣздивъ.

Зъ Индіяны, Па. доносять, що арештовано тамъ констаблѣвъ, котрѣ стрѣляли до страйкуючихъ майнерôвъ и трохъ зъ нихъ вбили.

Страйкъ майнерôвъ въ стейтѣ Огайо скôнчивъ ся. Компаністы згодились на пôдвышку. Теперѣшна умова буде обовязувати до 31 го марта 1908.

Уливнѣ дощѣ, що падали вôдъ 16 с. м. затопили 12 майнôвъ въ Маганой Сиmi, Па., черезъ що 8000 людей остало на часъ безъ роботы.

Въ фабрицѣ каръ на Мекісраксъ, Па. обôрвавъ ся ланьцухъ удержуючій руштоване, при чôмъ двохъ людей згинуло на мѣсци. Имена убитыхъ подають анґлійскѣ часописи Иванъ Ґерманъ словакъ и Анди Ґреґовскій. Оба вбитѣ полишили жѣнки. Въ згаданой фабрицѣ працює много Русинôвъ.

Статистика показує, що майны, фабрики и желѣзницѣ въ Сполученыхъ Державахъ вбивають що року 57.513 робôтникôвъ а калѣчать 232.000. Самѣ желѣзницѣ вбивають рôчно надъ 10.000 робôтникôвъ. Въ деякихъ сталевыхъ фабрикахъ робôтникъ працює пересѣчно 10 лѣтъ заки зôстане вбитый. Въ стейтѣ Ню Джорзі є гончарскѣ фабрики, въ якихъ робôтники умирають въ наслѣдокъ затроеня пôсля 2 лѣтъ працѣ. А однакъ є купа голодныхъ людей, готовыхъ взяти сей „джябъ“ скоро лише погребникъ забере свою жертву.

Позаякъ еміґранты замешкуючѣ захôдну Пенсилвенію нищать звѣрину и птицѣ въ тыхъ околицяхъ проте „Burroughs Club“ зъ Вількінґсбурґъ, Па. давъ выдруковати вôдозвы въ мовахъ италійскôй, словацкôй та анґлійскôй въ якихъ звертає увагу на законъ, забороняючій се робити. Вôдозвы тѣ розсилають на воякѣ адресы, до поодинокихъ осôбъ и до товариствъ. Въ короткôмъ часѣ тѣ самѣ вôдозвы надрукують еще въ мовахъ мадярской, литовскôй, польскôй и грецкôй.

До чого піяньство доводить? Якийсь Литвинъ цѣлкомъ тутъ не знаный появивъ ся въ нетверезôмъ станѣ въ Ансонія, Кон. и зайшовъ до дому одного Русина и сказавъ що хоче ту спати. Коли его господаръ выпхавъ на дворъ той зачавъ пôдъ домомъ выкрикати. На его крикъ збѣгли ся люде, и за неспокôйне заховуване трохи го поштухали. Опôсля взявъ го полісманъ на кортъ де на другій день судія засудивъ го на $15.68 кары, але що той немавъ грошей заплатити, такъ поѣхавъ до тюрми въ Нюгейвенъ вôдсидѣти.

Въ Кенонсбурґъ, Па., де живе около 500 родинъ италійскихъ, словацкихъ и т. д. живъ помѣжь ними приватный аґентъ зъ Мононґагелѣ черезъ кôлька тыжнѣвъ, удаючи, що збирає робôтникôвъ до якогось пôдпринятя. Пôдъ тимъ позоромъ заходивъ вôнъ до ихъ хатъ и записувавъ собѣ ихъ имена. Наразъ приходить наказъ арештувати кôльканайцять родинъ за нарушене законôвъ що до напиткôвъ. Еміґранты сейчасъ пôзнали чія се була робота, и при першôй спосôбности напали на згаданого аґента и тяжко його потовкли. Лишь завдяки поліціи уйшовъ вôнъ неминучои смерти зъ рукъ местникôвъ.

Передъ кôлькома днями спущено на море найбôльшій въ свѣтѣ корабель перевозовый „Люсітанію“ котрый належить до корабельнои компаніи Кунарда. Корабель „Люсітанія“ має 790 стôпъ довготы, а 88 стôпъ ширины, може унести тягару 40.000 тонôвъ, а жене зъ силою 25 узлôвъ на годину. На тôмъ величезнôмъ корабля може помѣстити ся 3.200 осôбъ.

Зъ St. Paul, Minn. доносять про страшный вѣтеръ торнадо що зъ початкомъ 1 червня наробивъ тамъ страшнѣ спустошеня. Вихорь сей зрôвнавъ зъ землею многѣ фармы и забудованя господарскѣ, убивъ одну особу, а много покалѣчивъ. Зôрвавъ также часть моста черезъ рѣку Кунъ. Якъ разъ тамтуды мавъ переѣздити поспѣшный поѣздъ зъ Чѣкаґо, и на щасте опôзнивъ ся на пôвъ годины. На поѣздѣ було бôльше якъ 200 осôбъ. Однакъ въ самъ часъ побачивъ зôрваный мôстъ оденъ фармеръ и задержавъ поѣздъ. Въ сей спосôбъ цѣлый поѣздъ зôставъ выбавленый вôдъ нехибнои загляды.

Дня 12-го червня вѣявъ въ Анакондѣ въ Монтанѣ страшный торнадо. Много хатъ зôстало ушкодженыхъ, въ фабрикахъ повалили ся комины. Трое людей понесло смертельнѣ раны. Шкоду обчисляють на $100.000.

Вулканъ Везувій, котрый недавно тому нанѣсъ только шкоды, дня 11-го червня знова выкидавъ зо себе ляву черезъ 24 годинъ. Лява кидана въ гору доходила 1000 метрôвъ высоты.

Въ китайскôй провінціи Гунанъ въ наслѣдокъ великихъ дощôвъ повыливали рѣки и затопили цѣлу провінцію. Многѣ людскѣ оселѣ пôдъ водою, а людей що потопились числять на тисячѣ.

Президентови Сполученыхъ Державъ ухвалила низша палата конґресу $50.000 рôчно на „путешествія“.

Канадійскій урядъ рѣшивъ самъ копати кобальтъ, якого богатѣ поклады знайдено недавно въ тôмъ краю. Територія на якôй находить ся кобальтъ выносить 100 квадратовыхъ миль.

Яке жите, таку и смерть мала Марія Гамилтонъ 69 лѣтня жѣнка, замешкала въ Алеґені, Па. Цѣле своє жите запивалась пивомъ та горѣлкою и вôдъ того постигла еѣ смерть. Именно пробудила ся въ ночи и захотѣла напити ся горѣвки, але мѣсто горѣвки выпила карбôльового квасу и се спричинило еѣ смерть.

Въ Ґрінсбурґъ, Па. захорѣла тяжко одна фармерска родина. Прикликаный лѣкарь ствердивъ у всѣхъ затроене крови и узнавъ, що для нихъ нема вже ратунку. Затроене крови спричинило молоко, яке пили вôдъ хорои коровы.

Въ Ботлеръ, Па. въ ночи дня 1 червня сталась прикра пригода. Зôпсовала ся ґазова рура въ помешканю Антона Крейцера и выдобуваючій ся ґазъ заповнивъ цѣлу хату. Донька Крейцара 27 лѣтня дѣвчина пробудилась въ ночи, а почувши страшный сопухъ, хотѣла засвѣтити свѣтло, щобы переконатись, що за причина сопуху. Наразъ ґазъ, котрый вже доволѣ выповнивъ хату експльодувавъ и полумѣнь обняла нещасливу дѣвчину, котра згорѣла на попѣлъ. Рôвножь згорѣла цѣла хата. Прочѣ мешканцѣ тои хати въ самъ часъ выратували ся вôдъ смерти.

Незвычайну операцію доконавъ тими днями оденъ лѣкарь въ Минеаполісъ. Прийшовъ до него чоловѣкъ, котрый показувавъ въ циркахъ ту штуку, що ѣвъ шкло, цьвяхи и т. и. и просивъ доктора, щобы зробивъ на нѣмъ операцію, бо щось йому въ жолудку попсовало ся. „Вже не разъ я ѣвъ шкло чи цьвяхи и нѣколи не терпѣвъ на нестравнôсть, ажь теперь менѣ зашкодило“ казавъ вôнъ. Лѣкарь робивъ операцію и вытягнувъ йому зъ жолудка 57 цьвяхôвъ и 4 кусники шкла.

Въ Річмондъ, Вир. тыми днями померла муринка Ломаксъ, маючи 105 лѣтъ. Небôщка була невôльницею до вызволеня муринôвъ и дуже добре памятала тѣ часы невôльництва. Полишила 85-лѣтну доньку, 58 правнукôвъ и сѣмъ пра-правнукôвъ.

Въ Парижи, у Франціи, появивъ ся новый апостолъ Мева, котрый проповѣдує „природне жите“. Вôнъ учить, що люде повиннѣ носити лишь одно одѣне въ родѣ простирала, котрымъ бы окрывали свою наготу. Ѣда має бути чисто рослинна. Не повинно ся ѣсти навѣть яець, анѣ масла, анѣ молока, бо они походять вôдъ звѣрять. Рослини повинно ся ѣсти сирѣ. Соли не вôльно уживати. Кождого тыжня повиннѣ люде перележати кôлька годинъ на земли, котра вдихне въ нихъ нову силу и здоровле...

Два хлопцѣ зъ Шенандоа, Па., 13 и 14 лѣтный, спричинили розбите желѣзничого потягу, при чѣмъ згинувъ 1 брейкменъ. Судъ засудивъ ихъ на рôкъ вязницѣ.

Й. Й. Кінъ, бувшій колекторъ ренту въ Філаделфіи, Па. батько 3 дѣтей, не доручивъ 500 долярôвъ сколектованыхъ грошей своему босови и черезъ се втративъ мѣсце. Хотячи себе ратувати вôнъ вкравъ 7 лѣтного хлопця сторничкови Мутови и жадавъ за се выкупу. Штука однакъ не вдалась, Кіна зловлено и засуджено на 20 лѣтъ вязницѣ.

10 го Червня мавъ папа римскій вôдправити Службу Божу въ церкви св. Петра за испаньскихъ мученикôвъ. Тымчасомъ день передъ тымъ написавъ хтось листъ до Ватикану, що истнує заговôръ на жите папы и пôдчасъ Службы Божои мають анархісты кинути бомбу на него. Листъ сей выкликавъ страшный переполохъ. Папа не знавъ що робити, чи правити Службу Божу, чи нѣ. Остаточно рѣшивъ ся правити, але до церкви замѣсть 30.000 гостей впущено лише 2000 и церковь обставлено поліцією и детективами. Замаху на жите папы не выконано, але мимо сего папа тяжко захорѣвъ.

Аннн.

Штіф.

На річці, що плила по при місточко, майже під самим мостом, котрий спочивав на високих берегах, стало ся незвичайне явище. Ґазова рура, що вела через ріку, пукла під водою, а видобуваючий ся ґаз запалив ся, не знати яким чином, на поверхні ріки.

Вид був справді гарний. Два страшні елементи огонь і вода бороли ся з собою, а може лиш тільки показували, що і они уміють в згоді жити, бо полумінь лагідно стелила ся по поверхні води, раз ширшала, то знов звужовала ся, раз підносила ся високо у гору, то знов знижала ся. Лиш за сильнійшим подувом вітру полумінь сичала і порскала і тогді здавало ся, що ось ось вода залье огонь і вийде з тої борби побідоносно.

Але се якось не наступало, а незвичайне видовище стягнуло много цікавих, котрі купками збирали ся на мості.

З краю моста зібрали ся молоді хлопці і дівчатка, котрі йшли до церков на недільну школу. Дівчатка спокійно і з зацікавленем повсували голови поміж крати моста, хлопці весело кричали та сьміяли ся і кидали камінчики в полумінь.

Подальше зібрали ся купками помучені та невиспані робітники, сонливо перекидали ся словами та спльовували з моста у воду.

Громада цікавих з кождою хвилиною більшала, бо був се гарний маевий день, і в короткім часі на мості стало вже глітно.

* * *

Над самою рікою, в долині, стояла хата на три поверхи висока, деревляна, одним боком прибудована до берега, другим приперта до моста. З верху представляла ся дуже бідно, зчорніла, обдерта, з брудними вікнами без занавіс, зовсім занедбана. На перший мет ока видавало ся, що там ніхто не живе, однак крик та сьпів, та гра на ручній гармонії, що від часу до часу видобували ся з середини, показували, що там мешкають люде.

В таких хатах ніколи не мешкають Анґлики ані навіть Німці. Мельодія сьпіву вказувала, що живуть у ній Русини.

Кождий мешканець місточка знав, що се хата Штіфа. І якжеж його не знати. Штіф, властиво він звав ся Стефан Тракала, був Русином із земплиньского комітату. До Америки приїхав як мав 15 літ. Тепер вже мае сорок. За тих двайцять пять літ з'їхав він цілі Злучені Держави, і в Канаді був три рази і в Сен Франсиско жив два роки. Навіть працював пів року при Панамськім каналі. А в Пенсилвенії і Ню Йорку не було місточка, де би Штіф не був. Часом любив ся хвалити, хоч рідко коли збрехав, що в державах Пенсилвенії і Ню Йорку нема місцевости, де би жили Руснаки, а він не був за кума.

Штіф звісний був поміж Анґликами і в місточку і на цілу околицю, зі своеї медвежої сили, хоч нею ніколи не любив пописувати ся. Сам оден підносив тягар, котрому ледви трох людей давало раду. За ту силу подивляли і любили його Анґлики, котрі перед нічим не чують такого респекту, як перед фізичною силою або вручностю. А вжеж найбільше любили його боси по фабриках. Не було в фабриці ліпшого робітника над Штіфа. Робота під його руками прямо горіла.

І добре зарабляв Штіф. Мав денно три, чотири а часом і пять долярів. Але гроший не щадив. Пощо? Дітей не мав, хоч вже був третий раз жонатий. А кожду жінку привозив зі старого краю. Думав що від третої жінки будуть діти, але і та щось хоріе, ледви ногами плентае, мабуть пійде за двома першими. А Штіф страх як бажав мати діти, і тому певно так розпив ся. А що здоровле було, сила була, а що найважнійше, робота йшла добре, отже нащо мав щадити.

Хатчину що мав, котра вартувала шість сот долярів, купив за посмертне, яке дістав по другій жінці.

І від часу смерти другої жінки, котру, як казали люде, Штіф дуже любив, розпив ся страшенно. Але пяним ніхто його не бачив, хоч деякі люде, ті що ходили до церкви, казали, що він всегда пяний.

Штіф робив десять годин у фабриці, відтак по роботі йшов до бари і там пив до півночи. Коли замикали бару, Штіф йшов спати. Так через цілий тиждень.

В неділю бари позамикані, напитків дістати не можна, отже Штіф вже в суботу замавляв собі пиво до дому. Треба тут додати, що кромі пива Штіф нічого не пив.

Так як любив він пиво, так само любив компанію, любив в компанії пити, хоч мало коли відзивав ся. Щоби мати товаришів до піятики, Штіф тримав в своїй хаті бордингерів. Шістьох їх було, а він семий. Двох галицких Русинів, трох Словаків і оден Кроат.

Церковники говорили, що Штіф збирав тих пяниць по цілій Америці і зібрав шайку, якій на цілім сьвіті рівної не було. Але звичайно людські язики більше причинять як е направду, бо приміром тих двох Галичан годі назвати пяницями. Любили они випити дещо, се правда, але голова у них була слаба і скоро впивали ся. А коли були пяні, то до всіх усьміхали ся, любили цілувати ся, а відтак спати.

Словаки вже мали иньшу натуру. Они ліпше і довше тримали ся, більше потрафили випити, ну, а коли впили ся, то зачинали між собою сварню о якусь дурничку, відтак приходило до бійки, котра тим кінчила ся, що оден другому розбивав чоло і пускав кров носом. А вже не дай Боже, якби хто замішав ся між них і хотів їх розірвати. Тогді всі три в як найліпшій згоді кидали ся на непрошеного миротворця і звичайно підбивали йому очі.

Русини, що тримали ся найбільше осторонь від товариства, не любили Словаків і називали їх фальшивими, тому що раз тримали з ними, то знова з Кроатом.

А вжеж найліпшими майстрами в піяцкім ремеслі, були Штіф і Кроат, котрого кликали Пет. Оба були маломови, оба пили і пили і ніколи не впивали ся. Пили за себе, пили порцію Словаків і порцію Русинів і нераз таки їм не ставало, хоч правда, бували часи, що в понеділок виливали недопите пиво до ріки.

Сімох їх було і що суботи привозив готельник сім кеків пива. Бочівку уставляли на столі, вбивали піпу і так цідили до склянок.

Однак проворному Кроатови се видало ся непрактичним. Він сколектував від товаришів два доляри, пішов до міста, купив велику бляшану макітру і вареху і сім бляшаних чарок. „Тепер буде ліпше", сказав вдоволений сам зі себе до своїх товаришів, а они на знак признаня поклепали його по рамени.

Від того часу бочівку розбивали, пиво вливали до макітри а відтак черпали варехою до бляшаних чарок. Справді з початку Русини опонували сему новому порядкови, казали, що пиво скорше вітріе, але Штіф зібрав їх з гори кажучи, що пиво на те, щоби його пити, а не щоби вітріло, а таким капустяним головам як они оба, то пиво звітріе і в замкненій бочці.

Зміна порядку зовсім не вплинула на скількість випитого пива. І тепер пили тілько що перше, найбільше Штіф і Пет, менше Словаки, а найменше Русини. Лиш минувшої неділі Штіф повторив свою грозьбу Русинам, казав, що як не будуть пити, то викине їх із хати. Та Штіф звичайно любив грозити, але деж би він викидав з хати Русинів; хтоби йому так заграв на гармонії, або засьпівав пісню, якби їх не стало.

І нині так як кождої неділі забава йшла досить приемно.

На середині обширної хати стояв столик, на столику макітра повна пива, з боку висіла вареха. До окола столика у всїх чотирох рогах хати стояли чотири ліжка, звернені передами до середини, майже досягали столика з пивом.

На однім ліжку на животі лежав Штіф, на поручу ліжка стояла чарка, в устах смоктав циґаро. Коло него на сусіднім ліжку лежав в подібний спосіб Пет. З жадобою пив пиво, відтак спльовував геть аж за поріг до другої кімнати і затягав ся димом з файки.

На третім ліжку сиділи Словаки. Вже собі добре догодили пивом і шукали лиш предмету до сварки.

На послїднім ліжку сиділи Русини. Пива они майже не пили нині, лиш курили тринайцятку, яку оден з них дістав в рускім сторі в сусіднім плейзі, і від часу до чису на прозьбу Штіфа поперемінно раз оден грав на гармонії, відтак другий сьпівав, а дальше оба разом грали і сьпівали.

— Будь що будь, але Пет е розумний хлопець— подумав собі Штіф і сягнув рукою за варехою, щоби начерпати пива. — Вже то нема нич мудрійшого як з тими ліжками, лежиш і пеш і можеш переспати ся, навіть нема як з ніг упасти. О, і лежиш і рукою досягнеш варехи і пеш сьвіже пиво. Справді золотий хлопець наш Пет.

Але Пета ум зайняли цілком відмінні думки. Передвчера посварив ся він був з одним Словаком і дав йому в пику. Словак наробив крику, надбіг Штіф, а коли довідав ся що зайшло, прискочив до Пета, хопив його за обшивку і як собаку кинув зі сходів над ріку. Пета боліло се страшенно, не міг забути тої зневаги. Глубоко він не думав, але чув, що вся натура пре його до того, аби пімстити ся, страшно пімстити ся, хотяй би ножом розпороти йому черево. Зловити його не зловять, Америка велика, е де сховати ся, от пійде до будови панамського каналу тай слід за ним застигне.

Пив пиво і спльовував, а постанова пімсти з гадки йому не сходила.

Вже була трета година по полудни. Через брудні вікна перекрадали ся лучі сонця і осьвічували зіпріле лице сплячого Словака.

Штіф моргав до Галичан щоби дальше грали а сам лежачи на ліжку робив до такту музики всїлякі рухи та міни.

Два несплячі Словаки з тихонька зачинали сварню.

— Сей, Пет — поволи видусив Штіф до Кроата, — в макітрі вже нич нема, колія на твій кек.

Пет злобно з під лоба споглянув на него, неначе проклинав пеклом кожде його слово.

— Аджеж ми випили вже мій кек — давлячись прошептав.

— Брешеш Пет, — відбив поволи Штіф — ми вже всї випили крім твого. Я тямлю добре. Пет, іди, розбий кек, та всип до макітри.

Вся та розмова була ведена у якімсь незвичайнім тоні. Що Пет шукав зачіпки, се всї бачили. Штіф з разу говорив добродушно, а далї на силу гамував злість.

У воздусі щось висїло, наближала ся буря.

Чули се Галичани, та зі всїх сил оден грав на гармонії ґальопки а другий сьпівав військової. Не сьпівав, а верещав, якби хотїв заглушити весь сьвіт і те що висїло у воздусі.

— Пет, пиво, — гримнув розлючений вже Штіф, обома руками хопив за поруча свого ліжка і грізно потряс ним.

Русини нагло урвали музику та сьпів, Словаки перестали сварити ся та нащурили уха, а сплачий зірвав ся з постелї і неспокійним зором обкинув хату.

На крик Штіфа, Пет схопив ся нагло з ліжка, зі злости заскреготав зубами і з цілої сили шпурнув до землї чарку від пива.

Штіф стратив вже терпеливість і зірвав ся на ноги. Пет тимчасом вимкнув ся над ріку. Штіф пустив ся за ним.

Решта компанії також вийшла на двір, з цікавости що дальше буде.

Пет оглянув ся, а коли побачив майже над собою грізне лице Штіфа, бігцем пустив ся до ріки. За ним побіг Штіф, щоби його зловити.

Зібрана на мості товпа народа побачила їх і привитала дикими ознаками радости.

Всї пізнали Штіфа.

Йому се не подобало ся, завстидав ся і кров ударила йому до голови. Станув на місци і засичав скажено: Пет, Пет.

Але Пет розсьміяв ся зухвало і по камінчиках зачав скакати в напрямі до огню. З берега вода була досить плитонька.

Словаки побачивши огонь, зачали скакати з радости; оден з них знайшов на березї якийсь лах, став его мочити в воді, щоби відтак накинути на огонь.

Пет стояв вже коло самого огню і що хвилини зсував ся з каміня у воду. На мості витали се свистом і криком радости.

Штіф був лихий. Очи набігли йому кровю, зріниці скакали, тіло дрожало зі злости.

— Плюгавець! Сховав пиво і кпить собі з мене. Думае що його там не досягну. А зібю пику, най ціле місто бачить. Поганець!

Штіф пустив ся по камінчиках до Пета. Увійшов пару кроків і пристанув.

— Сей, Пет, если сейчас не буде пива, морду зібю, тут при всїх людях.

Але Пет бачив сотки народа на мості і чув ся безпечний.

— Аякже, напеш ся пива, напеш ся смоли горячої — відповів зухвало.

Штіфови було вже досить. Почув непреможене бажане покарати зухвальця і бігцем пустив ся до него. Кілька разів нога зісунула ся з каміня у воду, раз навіть упав. Але на се він не зважав. Навіть не чув криків радости на мості, що сьміяли ся з него. Був вже лиш пару кроків від огню і Пета.

Пет побачив його розбішене лице і пізнав що не переливки. Готовив ся до оборони. Стояв в воді по кістки, але стояв певно.

На мості затихли голоси, неначе би всї ожидали важної хвилї.

— Падлюко! — сикнув нараз Штіф над головою Пета, і замахнув ся рукою, щоби ударити його по лиці. Пет схилив ся, а Штіф втратив рівновагу. І в тій хвилї Пет з цілої сили штовхнув Штіфа обома кулаками під бік. Удар був сильний а упадок еще страшнійший. Штіф упав цілим тїлом в огонь.

Все те стало ся так неожидано скоро, що в першій хвилї ніхто не міг здати собі справи з того що лучило ся.

На мості дали ся чути лиш поодинокі голоси: гляди, гляди!

Тимчасом Пет копнув еще Штіфа ногою в плечі, і бігцем пустив ся водою ід хаті.

Нараз зчинив ся крик на мості і коло хати: Гей ґвалту, ратуйте, Штіф горить, Штіф топить ся.

Оба Русини і Словаки поспішили його ратувати.

Штіф рухав ся еще тїлом і одною ногою бив по воді, а одіж на нім горіла. Голови серед полуміни не було видко.

Русини прискочили до него перші і зачали тягнути його від огню.

— Ногу зломиш! ногу зломиш! — ревів Штіф.

Коли Пет трутив його в огонь, нога Штіфа нещасливо дістала ся під ґазову руру. Се головно було причиною нещастя.

Добра хвиля минула, заки на пів живого Штіфа витягнули на беріг. Лице його було одна страшна

рана з двома чорними ямами на очи. Тіло страшенно попечене.

Занесли його до хати, положили на ліжку і покликали доктора.

Штіф не промовив вже ані слова. В кілька хвиль помер.

А Пет десь щез з місточка. Шукала його поліція, але не знайшла. Сусіди казали, що мусів поїхати до роботи при панамськім каналї, куди вже давно вибирав ся.

Молитва капиталїстів.

Всемогучий доляре! Узнаемо тебе нашим володїтелем, добродїйом і охоронителем. Ти наша найбільша надія в теперішні часи, і всегда, нинї, присно і во віки віків, ми повинні тобі славу воздавати.

О, всемогучий доляре! Ми молимо ся тобі, бо без тебе не можемо допняти нічого, а з тобою е можливе всьо. Будь при нас і постій за нами, як коли буде який страйк. Поможи нам бисьмо могли і надальше стояти рука в руку з державами і їх володїтелями, щоб ми могли покликати полїцію і постійне війско, коли того буде нам потреба, і з помочію судів абисьмо могли порозбивати всї унії, а на їх місце доставити скебів.

О, всемогучий доляре! Не забувай на нас в конґресї і державних леґіслятурах, бо там потреба тебе і много тисяч твоїх товаришів. Вез тебе не моглиб ми підкупити жадного посла, але твоїм блискучим поглядом можемо всегда одержати більшість на нашу сторону. А еслиб нас часами обвиняли о преступлене закона і пігнали перед суд, то ти нам винайдеш добре годованих адвокатів і фальшивих сьвідків, підкупних судіїв і нас виправдають, узнають невинними.

О, всемогучий доляре! Будь з нами і помагай нам, аби ми і надальше мали в своїй власти, полїтикерів і закони. Ти еси одинока доброта, на котру сполягаем. Пішли фальшивих учителїв, осьвіти їх розум і дай їм солодкі язики, щоб могли втрепати до голов робучих людей послух для всяких панів, щоб їм служили і були спокійні і вдоволені зі свого положеня на сім сьвітї; щоб голосили затемненому народови: бідні будуть все аж до кінця сьвіта.

О, всемогучий доляре! Ми молимо тебе: Будь при нас у всїх стейтах, де би нам грозило небезпеченьство від послів — через закони збороняючі працю дітей особливо там, де маемо великі фабрики, млини і майни. Але ми надіемось і віримо в тебе, що ти поставиш ся перед двері законодавців і твоїм блискучим поглядом та зо слезами в очах будеш шептати кождому з них до уха, що ми потребуем тих дрібних діточок і їх любимо від щирого серця і душі, бо они суть нашими найлїпшими та найвірнїйшими служками; від них нам не грозить жадне небезпеченьство страйку, бо їх душечки не суть еще зіпсовані таким злом і ненавистю. О не забудь їм сказати, що наші серця суть повні любови до тих малих діточок, що ми їм отворимо наше серце і долонї на Сьвятий Вечер Різдвяний і обдаруемо кожде з сих діточок одним центиком на доказ нашої любови. Скажи їм, що много діточок мусить працювати, щоб виховати своїх родичів, бо родичі вже нездібні до праці, отже було би несправедливо, щоб такі родичі працювали.

Еще молимо тебе, о, доляре: помагай нам в нашій місійонарскій праці цивілїзовати і похрестити тих бідних поган і дикунів, бож се е нашою повинностію бисьмо їх вивели з темноти до сьвітла. Гріх се і ганьба для нас христіяньских капіталїстів в XX. столїтю дивитись на їхне жите і обичаї. Було нам сказано від наших славних місійонарів на Филипиньских островах, що ті погане ловлять рибу в ріці, кидають еї живу, цілком нечищену до олїю, і пізнїйше їдять зі всім. Коли забють якого зьвіра, то ріжуть его на кусники, напихають на друки і так пражать на огни; казали, що они їдять гади, ящірки, крокодилї і тим подібні животини.

О, всемогучий доляре! Які темні сї погане! Они уживають тютюн так як він росте на поли, жують і курять его цілком несправленим. Так само ходять босі і голі. Отжеж нема дива, що ми хочемо їх цивілїзовати.

О, всемогучий доляре! Поможи місійонарам цивілїзовати і просьвітити сих дикунів, щоб покинули свої нинїшні обичаї. Доможи нам бисьмо їх навчили їсти варене і вуджене мясо, щоб наш мясарский трост мав з них зиск. Научи їх їсти швайцарский, лїмбурский і другий сир, щоб наш сирний трост мав з них зиск. Научи їх пити ликер, виску, пиво, щоб почервонїли їх жовтаві лиця, щоб зміцнїв їх дух, щоб наш горівчаний трост мав з них зиск. Учи їх, щоб навикали на вироблений тютюн, щоб курили сигара і сигаретка, аби наш тютюновий трост мав з них зиск. Учи їх всего сего і сему подібного, щоб всї наші трости мали сякий такий дохід.

О, всемогучий доляре! Поможи нам уцивілїзовати і похрестити тих поганів та дикунів. Будь з нами, коли возьмем біблїю до одної руки а меч до другої, бо ми се робим лиш для їх спасенія!

Еще тя молим, всемогучий доляре, помагай нам і хорони нас перед юніями і їх привер-женцями, бо се колоди у наших ніг.

О, всемогучий доляре! Помагай нам одвернути всї з'обороняючі закони, поможи нам отворити двері Америки для Хинців і всїх народів землї і привитати їх у тій великій, свобідній країнї, щоб заповнити наші фабрики незалежними, свобідними робітниками, котрим бисьмо могли платити від 50 до 75 ценгів денно, а щоб працювали для нас від 12 до 16 годин денно. Се би положило конець аґітації за вісїмгодинним днем праці і положилоб конець тому здирству, якого допускають ся на нас капиталїстах юнїйні робітники.

О, всемогучий доляре! Будь з нами у всїх злучених фірмах і банках, а найбільше помагай нам в нашій полїтичній борбі, щоб наші партії републиканьска і демократична все одержали більшу часть голосів. А если би хто важив ся сказати дещо на нас ніби то ми несправедливо порахували голоси, поспіши покорити его под нозї наша, затвори уста его. Се найскорше зробиш, сли ся з'єдиниш з редакторами ґазет, бо вони вмовлять в робучих людий, що се неправда а лож розголошена нечестивими.

О, всемогучий доляре! Падаемо на колїна перед тобою і просим тебе: змилосерди ся над нами і помагай нам бороти ся проти того найгіршого а нам найнебезпечнїйшого зла, яке коли тілько сьвіт видів, а се проти соціялїзму. Нам страшно дивитись, як з кождим днем взростае ся організація, а коли би не дай Боже ся організація дісталась до власти, тогди конець і смерть капиталїзмови. Проте пробудись, о, всемогучий доляре, і з помочію полїції, мейорів і судців, запрети соціялїстичним проповідникам проповідати на рогах улиць по всїх містах в тій вільній републицї, де маемо свободу слова. Поможи нам заказати продавати соціялїстичні часописи, брошури і всю лїтературу їх з часом знищити до тла, бо они бажають лиш неспокою для працюючих на нас рабів. Ми з великим смутком дивимось на се, як они що день стають мудрійшими, як протестують проти нашого капиталїстичного непорядку.

О, всемогучий доляре! Тут маеш спосібність і тут мусиш ся з'єдинити з всїми фальшивими учителями проти того найбільшого зла соціялїзму. Хай набють до голов свого покірного стада, що не сьміе читати ні слухати нич о соціялїзмі, бо се принесе їм неспокій до їх серця. Учи їх, щоб були спокійні, щоб не роптали проти капіталїзму, бо колиб не було капіталїстів не міг би сьвіт стояти. Таж капіталїсти дають їм працю, дають їм платню, піддержують їх, будують для них біблїотеки, недільні школи і т. п. Скажи їм, що се великий гріх бути неспокійним, скажи їм, що теперішня влада е найлїпша і що они еї повинні слухати, перед нею колїна свої згинати, за неї і вмирати.

О, добротливий доляре! Твое блискуче лице голосить чудесну всемогучість, твоя велика сьвятість хай зволить знайти в наших кишенях відпочинок. О, якій смуток без тебе, а з тобою яка радість! Ти нам донесеш всего, чого тілько серце наше запрагне. О будь з нами доляре і тоді, коли зла неміч постигне нас. Ти нам знайдеш найлїпшу услугу і наймудрійших лїкарів, а коли вже наше жите скінчить ся, ти нам доставиш музичну банду і війскову параду, щоб нас відпровадили на вічний спочинок а на останку поставиш на нашій могилї памятник, щоби нас всегда споминали. Будь з нами просимо тебе все і всюди і будь благословлений і славлений аж на віки вічні — Амінь.

Пер. Дмитро Китчак.

Загальне і рівне виборче право після Гогенльогого.

Загальне і рівне виборче право полягае, на тім що всї власновільні горожани мають о скілько можливо рівне, т. е рівно видатне виборче право. Тому в краях, де заведено загальне і рівне право голосованя, ділить ся число населеня числом мандатів і згідно з одержаною цифрою розділяе ся відтак мандати на поодинокі области і виборчі округи. Річ природна, тоді не можливо признати всїм округам рівне число населеня, всеж таки означуесь по змозї число пересічне. В ній цїли обчисляе ся передовсїм maximum і minimum в той спосіб, що ніоден округ не мае мешканців понад maximum і менше як minimum. Зовсїм инакше в Галичинї. Єдиним принципом в проектї кн. Гогенльогого е те, що славяньскі округи зроблено о скілько можливо великі, а неславяньскі, передовсїм же нїмецкі, о скілько можливо малі. Пересічно припадав по проекту кн. Гогенльогого 1 посол на 51.765 мешканців після переписи з 1900 р. Однак в дїйсности вибирають одного посла:

40.394 Італїйців — 41.128 Німців,

41.128 Німців — 46.192 Румунів,

46.192 Румунів — 51.860 Словінців,

51.860 Словінців — 54.518 Поляків,

54.518 Поляків — 54.721 Хорватів,

54.721 Хорватів — 57.819 Чехів,

57.819 Чехів — 105.671 Русинів.

Отже понад пересічним числом находять ся Італїйці, Німці і Румуни, низше пересічного числа Словінці, Поляки, Хорвати, Чехи і Русини.

По одному послови мали на основі проекту кн. Гогенльогого вибирати:

15.756 Німців на Шлеску, 23.364 Італїйців в Триестї, 23.766 Чехів на Шлеску, 24.679 Словінців в Триестї, 26.564 Німців в Зальцбурзї, 28.079 Німців в Форальбергї. 29.995 Німців в Каринтиї, 32.917 Німців в Тироли, 36.152 Німців в Австриї висшій, 36.441 Поляків на Шлеску, 37.527 Німців на Моравії, 39.871 Німців на Буковинї, 40.568 Італїянців в Горицї, 40.891 Італїйців в Тироли, 41.015 Німців в Стириї, 42.405 Німців в Австриї нижній, 43.209 Словінців в Країнї, 45.803 Румунів на Буковинї, 46.740 Німців в Чехії, 46.860 Словінців в Горицїї, 47 717 Словінців в Істриї, 51.388 Хорватів в Далматиї

Пересічне число 51.765, а тимчасом мали вибирати одного посла:

53.094 Поляків в Галичинї, 53.109 Чехів в Чехії, 59.594 Русинів на Буковинї, 61.688 Чехів на Мораві, 68.095 Італїйців в Істриї, 68.255 Словінців в Стириї, 71.528 Хорватів в Істриї, 90.495 Словінців в Каринтиї, 114.090 Русинів в Галичинї.

Значить 1 посла вибирають 15.756 Німців на Шлеску і 114.000 Русинів в Галичинї.

Отже 1 Німець на Шлеску мае таке саме виборче право як 7 Русинів в Галичинї!

Товариство „Просьвіта“ у Київі.

Як тільки з'явилась спроможність рос. Українцям працювати на рідному грунті зараз почали виникати просьвітні товариства.

До сього часу засновано „Просьвіту“ в Одесї, в Каманцї-Подільському, в Чернигові і в Київі.

Київська „Просьвіта“ поставила собі слідуючі завдання:

1) Допомагати розвиткови української культури і просьвіті українського народа його рідною мовою, працюючи в Київі і в київській губернії.

2) Видавати книжки, журнали, часописи і т. и. українською мовою.

3) Заводити свої біблїотеки, музеї, читальні, книгарні і т. и.

4) Споряжати публичні лекції, відчити, загально-просьвітні курси, спектаклї, лїтературно-музичні вечери, консерти, виставки і т. и.

5) Заводити стипендії, школи, приюти, ясла, бюра праці і т. и. просьвітні і добродїйні заклади.

6) Оповіщати конкурси премії за найкращі твори письменьства та умілостей.

Дїйсні члени платять що року до каси товариства членьску вкладку 3 карбованці. Дїйсні члени, які зроблять вкладку не менше, як 100 карб. за один раз, звуть ся довічними членами.

Товариство може заводити місцеві філії.

Як бачимо, то завданя нового київського українського просьвітного товариства дуже симпатичні та широкі і повинні викликати до себе співчутя серед українського місцевого громадяньства.

„SVOBODA„
(LIBERTY)
HE RUTHENIAN WEEKLY
published every Thursday
at 209 Linden Str., Scranton, Pa.

JNO. J. ARDAN,
Publisher and Editor.

Terms: Two dollars a year.

Established 1893

UNION LABEL 23

Advertising rates furnished on application.

Entered as second-class matter July 16 1903 at the post office at Scranton, Pa. under the Act of Congress of March 3, 1879.

„Свобода“

часопись для руского народа въ Америцѣ и органъ „Р. Н. Союза“, виходить що тыждня въ Четверъ и коштує:

Въ Америцѣ на 12 мѣсяцѣвъ....$1 00
До старого краю на 12 мѣсяцѣвъ $2.00
Въ Америцѣ на 6 мѣсяцѣвъ....$1.00

Галичане можуть замовляти „Свободу“ черезъ Книгарню Шевченка ул. Театральна ч. 1, Львôвъ, а россійскѣ Украинцѣ черезъ Книгарню „Кіѣвскои Старины“ Безаковска 14, Кіѣвъ.

Оплачувати газету треба все-гда зъ горы.

Грошѣ треба посылати въ реджістрованôмъ листѣ, або черезъ експресовый, або поштовый money order (мони ордеръ). Money order, то є карточку, котру дôстанете вôдъ почтара або агента на експресовôмъ офисѣ, пôшлѣть намъ, бо безъ того мы не можемо грошей дôстати.

Адресъ:

„SVOBODA“
Box 353,
SCRANTON, PA.

Хто хоче, щобы его адресъ змѣняти мусить подати намъ, кромѣ нового, также свôй старый адресъ.

Хлїборобскі страйки в Галичині.

Як звісно, у всхідній Галичині вибухли хлїборобскі страйки і обхопили 'доси повіти: бережаньский, бучацкий, гусятиньский, дрогобицкий, рогатиньский, підгаецкий, чортківский і другі. Навіть в таких повітах, в котрих селяне заховували ся все пасивно і смирно зносили свою страшну нужду в шляхотскім ярмі, зачинають тепер страйкувати і домагати ся поліпшеня своеї долї. Всюди доходять они до пересьвідченя, що крайна пора їм виступити против страшного визиску, що за 18, 20, або 25 крайцарів денної платнї не повинні продавати шляхтї своеї рсбучої сили. Та . теперішні страйки ще й тим замітні, що побіч економічного характеру, яким головно визначають ся, проявляесь у них також сильне заінтересоване справами політичними справою виборчої реформи і в многих селах ставлять крім економі'чних постулятів також домагане, щоби дідичі старали ся вплинути на свою парляментарну репрезентацию „Коло польске“, щоб воно не противило ся переведеню реформи. Сей факт сьвідчить виразно, що політичне осьвідомлене між нашими хлїборобами в Галичині сильно зросло і що з їх сторони шляхта може стрінути ся з завзятою, безпощадною борбою о політичні права.

Скрізь, де тільки е страйк, поводять ся дідичі зі своїми економами і старости в провокуючий спосіб, насилають до сел хмари жандармів, арештують людий зовсім безпідставно, спроваджують навіть в численних місцевостях войско, мимо сего, що хлопи всюди заховують ся зовсім спокійно і тактовно.

Не будемо тутки описувати подрібно таких над'ужить ; насильств, бо е їх всюди, де хлопи страйкують, так богато, що ми не булиби в силї і сотньої части їх списати. Вистарчить сказати, що „власти“ арештують не лиш дорослих мужчин і жінок, але навіть 60 лїтних старців і дітий, закувають їх в кайдани і гонять по кілька краевих миль пішки до міст та саджають до криміналів. Крім сего людий бють, економів і всяких посіпак узброюють в револьвери, а гусятиньский староста Дільц страшить страйкарів, що буде їх вішати.

І все те діесь зовсім безкарно у конституційній Австрії.

Який конець того всего буде трудно вгадати, але можливо, що рускі хлїбороби страйкарі навкучать собі таке поступоване польских шлягунів і їх прихвостнів та станут ьсамі собі робити справедливість.

Становище нас американьских Русинів супроти сего страйку руских мужиків в Галичині — ясне. Ми не можем враз з ними страйкувати, отже повинні запомагати їх матеріяльно. Ми повинні збирати гроші на Боевий Фонд і висилати їх до краю з тим, аби з тих гроший помагати найбіднійшим страйкарам, коли суть без роботи, аби не потрібували іти скебувати і держали ся доси, доки не виграють страйку.

Що таке страйк і які користи зі страйків сего вам, американьским Русинам, не треба толкувати.

Страйки страшвійші польскій шляхтї в Галичині як усякі хочби і найбільші віча, бо удачні страйки приносять сейчас шкоду панам а поліпшають долю страйкарів, між тим як на вічах ухвалюють ріжні речі на будуче, на яких сповнене нераз дуже довго треба чекати.

Отже помагаймо нашим братям страйкарам в Галичині!

Збираймо для них гроші!

Листъ изъ Старого краю

Знов нове міністерство!

Зараз по внесеню свого проекту виборчої реформи кн. Гогенльоге мусів уступити. Безпосередною причиною його упадку став спір з угорським правительством, яке за дозволом цісаря хоче зірвати дотеперішню спільну австро-угорську митову тарифу й заключити з Австріею самостійний митовий договір. Гогенльоге на се не згодив ся і знайшовши ся через те в конфлїкті з короною, уступив.

Але була й друга причина його уступленя. Поправляючи правительственний проект виборчої реформи, Гогенльоге заспокоїв усі жаданя Німців і Поляків, але через те скривдив Чехів, — про кривду Русинів говорив я докладно в попереднім листі, а зрештою руських послів у парляменті так мало, що вони на долю міністерства не мають ніякого впливу. І так Гогенльоге скривдив Чехів і вони, що були прихильниками проекту Ґавча, стали ворогами проекту, Гогенльоге. Надія перевести виборчу реформу й записати в історії демократизації Австрії розвіяла ся і Гогенльоге, не хотячи впасти з соромом через нездібність перевести виборчу реформу, порішив упасти з честію як оборонець економічних прав Австрії против Угорщини.

По уступленю Гогенльоге цісар прикликав до себе кількох визначних державних мужів, пропонуючи їм утворене нового кабінету, але ніхто з них не хотів брати собі клопоту на здорову голову.

Аж у кінці таки знайшов ся такий чоловік, що згодив ся стати президентом міністрів. Є се барон Бек, найстарший секційний шеф в міністерстві рільництва. В політиці він доси незвістний, але за те звісний на цісарськім дворі, бо найстаршого сина наслідника престола Франца Фердинанда вчив австрійського державного права, а самого Франца Фердинанда інформує від кількох літ про австрійську політику. При тім він крайний консерватист, а се також мае велике значіне на цісарськім дворі. І от сего чоловіка вишукав цісар за президента міністрів. Бекови вдало ся вишукати инших кандидатів на міністерську пенсію і тепер Австрія мае вже ціле нове міністерство, якого склад такий: міністер просьвіти — Мархет, міністер фінансів — Коритовський, дотеперішний президент Дирекції скарбу в Галичині, міністер торговлї — Форшт, міністер зелїзниць — Дершата, міністер рільництва — Аудерсперґ, міністер судівництва — Кляйн, міністер внутрішних справ — Бінерт, міністер війни — Шенайх, міністер для Галичини — ґр. Войцех Дзедушицкий, презес „Кола польського“, міністер для Чехів — Пацак, міністер для Німців — Праде.

Отже міністерство зложене в своїй більшости з німецьких (Мархет, Форшт, Дершата, Праде), чеських (Пацак) і польських (Дзедушицкий) послів і тільки в меншости з урядників, через що кабінет Бека вважаеть ся на пів парляментарним кабінетом. Нове в сїм кабінеті те, що побіч посла для Галичини, який уже від давна засідае в австрійськім міністерстві, аби боронити інтересів Галичини, т. є. інтересів польської шляхти в Галичині, входять в його склад також міністер для Чехів для оборони чеських інтересів і міністер для Німців для оборони німецьких інтересів.

Яка програма нового міністерства, се вияснить ся протягом сего тижня, коли Бек виступить із нею перед парляментом. На разї можна тільки сказати, що першою задачею нового міністерства е полагоджене спору з Угорщиною, а виборча реформа стоїть аж на другім місци.

Спір з Угорщиною, через який уступив Гогенльоге, думае нове міністерство полагодити таким способом, що піддасть основній ревізії цілість відносин Австрії до Угорщини, а в заміну за се угорське правительство мае відступити від жаданя самостійної митової тарифи. На се угорське правительство очевидно згодить ся, бо коли піддати ревізії цілість австро-угорських відносин, то Угорщина дістане не тільки самостійну митову тарифу, але й инші уступки. Значить, міністерство Бека хоче дати Угорщині більше, ніж вона жадала від міністерства Гогенльоге, тільки хоче зробити більше „гонорово“.

Що до **виборчої реформи**, то заходить питане, чи на неї стане часу, бо за плечима вже літо й літні ферії, а в осени кінчить ся 6 літе парляменту й повинні бути розписані нові вибори. Також не знати, як віднесуть ся до виборчої реформи Чехи, бо, як уже згадано, з проекту Гогенльоге вони невдоволені, а Бек заявив „Колу польському“, що прийме той проект за свій.

Найлїпше вийшли на отсій політичній переміні **Поляки**, бо дістали не тільки двох міністрів (Коритовського й Дзедушицького), але й запевнене, що правительство у проекті виборчої реформи буде держати ся того, що обіцяв Полякам Гогенльоге. Тільки під тим услівем вступив презес „Кола польського“ Дзедушицький до кабінету.

А положене Русинів стало через те ще більше безвихідне. Адже той сам Дзедушицький, що став міністром для Галичини, се бувший презес польсько-шляхотського центрального комітету для виборчих розбоїв і презес „Кола польського“, яке заступае інтереси польської шляхти в парляменті. Що він так буде боронити інтересів Галичини, аби польській шляхтї ще лїпше запевнити панована над Русинами, про се нема сумніву.

І так кожда політична зміна в Австрії кидае Русинів у щораз більшу пропасть національного й соціяльного поневоленя, у пропасть, з якої нема ніякого законного виходу...

4. червня, 1906. М. Л.

Свого часу

писали ми про те, що капіталісти хотячи розбити робітничу организацію „Вестерн Федерейшен оф Майнерс“, заарештували зовсім невинно проводирів сеї организації Моера і Гейвуда та ще двох других і хотіли їх повісити, закидуючи їм убийство ґовернера стейту Айдаго і другі злочини. Та штука ся хоч і як хитро придумана доси не удалась. Робітничі американьскі часописи, що сильно зросли в протягу послідних 10 років, наробили такого крику по цілім краю, що капіталістам пішов аж мороз по тілї. Звісна річ, злочинці боять ся явности, боять ся сьвітла. Кромі сего всякі робітничі организації при помочи мітинґів розтрубили про сю справу навіть по найдальших закутках краю і капіталісти тепер не знають, що дальше зробити. Моера, Гейвуда і других мали вже давно судити, але в виду сильно заворушеної публичної опінії, суд відложено на пізнійше. Тимчасом адвокати увязнених подали аж у найвисший суд, аби арештованих пустити на волю. Найвисший суд буде засідати аж в Октобру і мабуть капіталісти чекають, що найвисший суд зробить з увязненими. Єсли їх випустить, тоді мабуть капіталісти відступлять від оскарженя, если ні, тоді зберуть всі свої сили аби невинних повісити.

А тимчасом справа Моера і Гейвуда стае чимраз більше звісною загалови а организація „Вестерн Федерейшен оф Майнерс“, що мала недавно конвенцію, заявила дуже гарно свое довіріе Моерови і Гейвудови через те, що не лиш не виректа ся їх, але противно узнала їх дальше своїми урядниками і на їх уряди (предсїдателя і секретара) не ставила нових кандидатів.

Справа Моера і Гейвуда прикра тим, що сї люде мусять неповинно терпіти. Але терпіня їх не даремні, бо ціла подія вказала як не мож лїпше кровожадність капіталістів і їх прихвостнів та причинила ся до отвореня очий неодному робітникови, який блукав в темноті аж доси.

Мичел не уступить.

Послїдними часами була поголоска в часописях, що Іван Мичел, президен Юнії Сполучених Углекопів хоче уступити з заниманого ним уряду. Вість ся зробила дуже пригноблююче враженє на многих майнерів, тим більше, що всї знають Мичела як чоловіка розумного, тактовного і спритного, що своїм поступованем не мало причинив ся до поліпшеня долї майнерів так при мягкім як і при твердім углю. Отже з достовірного жерела довідуемось тепер, що Мичел таки не уступить зі свого становища помимо сего, що капіталісти предкладали ему нераз добрі „джаби“, при котрих він мав би менче праці а заробив би більше гроша, як будучи президентом майнерскої юнії. Мичел хоче і дальше працювати для добра майнерів, хоче і дальше, аби майнери кріпкою организацією і едностию виборювали собі лїпшу платню, коротший день робучий і лїпші услівя праці.

Не треба забувати однак, що все те можливе лише при спільнім діланю **всїх майнерів**. Сего не годна зробити одиниця хоч би і яка, ані десятки а навіть тисячки майнерів, если другі будуть заховуватись обоятно. Тому обовязком кождого майнера е Мичелови і всїм другим, що хотять добра майнерам — помагати. Помагатиж можна не инакше, як лише через належане до юнії, через те, що кождий майнер буде не лише свої вкладки до юнії платити, але також ходити на мітинги юнійні і брати в них живу участь.

Кромі належаня до юнії і ходженя на мітинги, наші рускі майнери мають ще оден немалий обовязок, а се, дбати аби між урядниками так місцевими, як дистриктовими і національними мати своїх представителів. Рівнож повинні дбати о се, аби Русинів висилати делеґатами на конвенції юнійні і аби між организаторами було бодай кількох Русинів.

Чого домагають ся селяне на рос. Україні?

На російській Україні йде тепер великий рух. Селяне сходять ся на великі віча і ухвалюють всїлякі резолюції. Щоби дати нашим читачам поняте чого домагають ся тамошні селяне, подаемо домаганя селян на вічу в селї Кобинцях. Ось вони:

1) Вибирати послів до Державної Ради повинні усї люде без ріжниці віри і народности і при тім так, щоб нїхто не міг подавати більше одного голосу, хоч би він і мав ріжні маетности в ріжних місцях. Вибирати ся повинні посли прямо а не через виборщиків, і при цьому так, щоб нїхто не бачив і не знав, хто за кого подае голос.

2) Поділ на стани повинен бути скасований і всї громадяне повинні користуватись однаковими правами і бути рівними.

3) У волости (селї) числять ся усї, хто живе в її межах; волость повинна мати повну волю в упорядкованю своїх громадських справ та право за для своїх потреб збирати податки зо всїх тих, хто в їй живе.

4) Всї дїла, якими тепер завідують усякі чиновницькі уряди повинні бути передані земствам, при чім гласьі в земстві вибирають ся тим же порядком, що і в Державну Раду.

5) Землї монастирські, удільні (царські), державні і приватних власників повин-

ні перейти даром у власність народу, при тім на таких умовах, щоб землею користувались тільки ті, хто обробляе її своею працею, або працею своеї родини.

6) Непрямі (посередні) податки на річи, потрібні усім людям, повинні бути скасовані і замість їх завести податок з доходу, се-б то, щоб той більше платив, хто мае більше доходу.

7) Всі школи повинні удержуватись на копіт держави і в такій скількости, щоб усі діти мали спроможність у їх учитись.

8) В школах, судах і всяких инших інституціях повинна бути заведена рідна українська мова.

9) Закони за-для українського народу повинні укладатись його послами в окремому сеймі, заведеному для всїх тих губерній, де живе укуаїнський нарід, щоб закони були в згоді з його житем і звичаями, та щоб не перечили головним законам держави.

10) Духовенство повинно вибирати ся самим народом, як то було колись у нас на Україні.

11) Необхідно, щоб зараз же були знесені усякі утиски, що перешкоджають користуватись волею, а тих чиновників, що ще і досі нехтують народні права, карати, коли люде будуть скаржитись.

12) Знаючи, оскільки шкодить горівка чоловікови в ділах громадянських і родинних, ми постановили не пити горівки і нахиляти до цього других.

Подібні домагання ставлять селяне й у других селах.

Брак землї в Київщинї.

Земельний голод — великий скрізь по російскій Україні, а в губернії київській особливо. Ні в одній губернії не мае стільки людности, ні в одній губернії не мае такої тїсноти, як у Київщині. В инших губерніях, де справжне земство більш 40 літ заведено, — мало не скрізь земство здобуло од самих людей відомости про те, скільки в кого землї, яка вона, що на ній сїеть ся й родить; де й по чому всячина продаеть ся; скільки у кого худоби; коло чого люде працюють, окрім хлїборобства, та богато иншого. Де люде подали самі про себе оттакі відомости, то земство, зібравши усе до купи, знало вже, де й кому чого бракуе, де потрібно найскорше запомогти чи грішми, чи школою, чи добрим зерном, чи знаряддям яким, чи піски засадити, чи болото висушити, — богато де-чим. Так воно в инших земських ґуберніях, і з того велика користь виходить людям.

А в Київщині, на Поділю та на Волині нічого цього доси не робило ся, бо не мае й доси справжнього земства, виборного, в якому-б обрані самою людністю виборні справами усякими заправляли. Заведено там три роки назад „Управленіе по дѣламъ земскаго хозяйства", але цеж не земство, а канцелярія, де сидять урядовцї та пишуть папери, не виходячи з хати. А чи так воно й на ділі есть, чи мае бути, як на тім папері прописано, то про те їм малий клопіт.

А статистичні цифри про селянське житя в Київщині, про земельну нужду та сільське господарство, дуже потрібні особливо тепер, коли питаня про землю треба якось порішити. Чи буде воно росплутане так, як Дума Державна скаже, чи першу Думу розженуть і „зась"! їй скажуть — земельне питаня, як мара, ще страшнійше урядови та земельним великим власникам у вічі загмядатиме, і... все одно мусить до того прийти, чого люде хочуть, чого вони домагають ся та на що мають натуральне право...

Отож з великою радістю треба стрінути заходи в цій справі агрономічного відділу київської губернської земської управи. В місяцї Маю одбулс ся кілька нарад про сільське господарство в Київщині. На наради ці покликано булс й людей із села, — таких, що про сільський народ клопочуть ся, і де-кого з простих селян. На одній з таких нарад обмірковано було кілька запитань, які будуть післані по всїх селах в Київщинї: сьвященикам, учителям, сільським старостам, потребительним та кредитовим товариствам і так де-кому, хто цікавить ся громадськими справами, і на ті запитаня кождий кореспондент повинен дати відповідь. Як що буде хоч по одному кореспонденто ви з кождого села і одписуватимуть вони кождого разу не гаючи ся, як тільки одержать листок із запитанями, то через кілька місяців буде одкритий новий шматок сьвіта — київська губернія... Тоді тільки можна буде побачити докладно, що то воно за люде живуть у тому невідомому краї, побачити на власні очі безодню їх лиха та злиднів і почати той люд нужденний ратувати.

Той самий агрономічний відділ видав недавно дві книжки таблиць про надільну землю у селян в Київщині. Відомости для сих книжок він брав найбільше з паперів казенної палати. Певно, як переглянути та перевірити відомости ті на місци, то воно вийде трохи не так, хоч може й не велика буде одміна, але й те, що ми бачимо в тих книгах, сьвідчить яскраво, яка нужда земельна в Київщині. В книгах тих подано самі числа: скільки семей та по кільки на кожду припадае „удобної" й „неудобної" землі.

З книг тих виходить, що в одинацяти повітах Київщини, як узяти всю землю гуртом та поділити на всі семї, то виходить на кожду сем'ю по три і дві десятих десятини. І хоч дослїдники де-які кажуть, що на сем'ю повинно бути 15 до 20 дес., а де-які — що й більше, а проте в Київщині по дві і три десятих на цілу губернію. І ще це взято з паперів казенної палати, мабуть не дуже сьвіжих, між тим за останні роки люду ще прибавило ся, і певно уже й тих двох десятих на кожду сем'ю не стало!..

Оттаке можна вичитати з голісеньких цифрів, які часом говорять красномовнїше за живу людину.

І чи дивож, що з кождих грудей тепер: „землї! землї!" розлягаеть ся?

Проект аграрної реформи російської парляментської групи працї.

Як звісно, в російській Думі кромі иньших клюбів утворилась із селянських і робітничих послів „група праці", числить висше 100 членів і що мае боронити інтересів селян і робітників. Ся група праці обрала комісію, котра виробила проект аграрної реформи і виступить з ним в Думі. Ось сей проект:

1) Надільні землї і ті з приватних, що не більш од „трудової норми" (скільки селянська семя може обробити власними руками), зостають ся за теперішними їх володільцями, але вони не можуть ні продавати їх, ні подарувати, ні заставити, ні оддати в аренду на довший час. Власники на цю землю можуть з нею зробити тільки одно, коли-б не схотїли самі обробляти її, — передати в державний земельний фонд, на умовах, які буде вказано в законі. Право оддавати в спадщину ці землі треба також обмежити.

2) В загально-народній фонд (запас) видїляють ся насамперед землї, потрібні для держави чи для громадянства. Цими землями і розпоряжають ся державні чи громадські інституції.

3) Решта землї здатної до хліборобства здаватиметь ся всім, хто її оброблятиме власними руками; і насамперед місцевим людям і хліборобам перед панами. У всякому разї кожен, хто хоче працювати коло землї, мае право на оселю в тій місцевости, де він живе, і право на наділ польової землї там, де вона е вільна.

4) Надїлятимуть землї стільки, скільки селянська семя зможе власними руками обробити. Як що-ж після того ще зостанеть ся вільна земля, то нею розпоряжатиметь ся сама держава: ця земля буде про запас для громадських потреб на будуче, коли людий прибавить ся; або-ж з цього запасу нарізуватимуть надїли переселенцям.

5) Коли б же в як[illegible] місци не хватило на всїх землї поблизу, то всї, що мають її менше од того, скільки треба, щоб з неї прожити, мають право переселити ся коштом держави в инше місце, де землї багато і де нею можуть його надїлити.

6) Коли-б умови хазяйнування в якійсь містині стали инакші, то і встановлена „трудова норма" зміняеть ся (побільшуеть ся, чи поменшаеть ся), і як що у когось окажеть ся більш землї, ніж йому треба, то лишня повертаеть ся у державний фонд. Так само, коли змінять ся умови хазяйнування, можна міняти і наново встановляти „продовольственну норму", — тоб то скільки треба кожній сем'ї на прожиток і на оплату податків то що. Од зміни цієї норми залежатиме і право переселяти ся на державний копіт.

7) Коли хазяйство через віщось стае, то землю, яку хлібороб дістав в надїл з державного фонду, треба зараз же повернути назад, те ж саме робить ся, коли-б хлібороб захотїв мати менше землї, ніж припадае на його долю. Держава-ж повинна повернути йому гроші за всї втрати, що він вложив в землю, щоб зробити її більш плодючою, як що тільки він сам не використував цих видатків. Переуступати-ж загально-народньої землї комусь другому мимо держави не можна зовсїм.

На землї, що пішли з загально-народнього фонду в надїл, накладаеть ся особливий поземельний податок, відповідно тому, яка земля і де вона лежить; при однакових же умовах більший податок накладаеть ся на той надїл, в якому більше землї.

9) Коли-б хтось, діставши в надїл землю, не мав досить грошей на те, щоб придбати все, без чого в хазяйстві не можна обійти ся, йому видаеть ся з скарбу чи позичка, чи запомога.

10) Щоб підготовити земельну реформу і направляти економічні відносини, поки налагодить ся вся ця справа з землею, треба завести місцеві комітети (губернські, повітові, волосні). Комітети треба обібрати вселюдним, прямим, рівним і таемним голосуванням.

Далї в проекті докладно подаеть ся, які завдання лягають на кожну ґрупу комітетів.

11) Довести до краю земельну реформу і затвердити закони про землю мусить повноправна Дума, обібрана на основі вселюдного (без ріжниці національности, віри і полу), прямого, рівного і таемного виборчого права.

12) Вибирати до місцевих комітетів і до Думи, а також радити ся над земельною реформою по місцях, можна тільки тоді, коли буде повна воля і повна незайманість особи.

13) Води і все, що під землею, як що з них не користують ся властителї їх, повинні бути власністю всього народу.

14) Окремий закон мае встановити правила, на яких можна оддавати їх розробляти частним особам і товариствам.

15) У сих же власників на воду чи на підземні багацтва, що вже розробляють їх, або у тих власників на землю, що оддали її під промислове підприемство, або під селидьбу, треба обмежити права власности так, що коли б вростала ціна на їхні добра (як що тільки цей зріст залежатиме не од працї власника, а од умов громадського життя), то щоб цей зріст цїни йшов не на користь власників і щоб можна було забезпечити перехід цих земель з часом до рук усього народу.

16) Сплата частним власникам за ті землї, що примусово у їх одбирають ся, або вони по охотї поступають ся нею у всенароднїй фонд, йде з коштів держави. Розмір цієї сплати і умови, на яких вона робитиметь ся, встановлено буде аж тоді, як всю реформу обсудять на місцях.

Різня Жидів в Белостоку.

14-го червня саме въ сьвято Божого Цяла, почалась в Белостоку страшна різня Жидів. Різня тревала 72 годин.

Причиною різнї було кинене бомби в католицку процесію. Хто кинув бомбу — не знати, але фактом е що бомба зістала кинена. Підозріне пало на Жидів. Тоді товпа кинулась на них з завзятістю фанатиків і почалась страшна різня. Жиди боронились зразу револьверами і бомбами, але не довго — опісля повтікали. Тоді товпа пустилась за ними і калїчила і вбивала кождого Жида, якій попав ся під руки, а то і з домів їх витягала. Не обійшлось при тім і без підпалу та рабунку. Таке масакроване тревало з малими перервами три доби. Вбито загалом 100 Жидів і 20 Христіян, а покалїчено 150 Жидів і 7 Христіян.

Роззьвірене товпи доходило до остатного. Декотрі трупи були так змасакровані, що представляли одну масу синяків. Инші мали попереломлювані всї кости. Ще инші мали цьвяки повбивані в очи і голову, або повідрубовані сокирами руки та ноги.

Втрати в маетках величезні, страх між Жидами помимо скріпленя ґарнізону і застановленя різнї не уступив — боять ся нового погрому.

Дума вислала своїх відпоручників ровслїдити справу. Кажуть, що сї відпоручники заперечують будьто би головний уряд в Петербурзї був причиною погрому, але е факти, які показують, що місцева поліція і війско намовляли товпу до різнї, а коли різня вже вибухла, не дуже еї перескаджали.

Відпоручники Думи, що їздили до Белостоку кажуть, що погроми жидівскі не будуть переводитись, доки Жиди не будуть зрівнані перед правом враз з християнами. Справу сю передано комісії з 33 членів.

J106

На Боевий Фонд в Галичинї

зложили:

I) **На руки ред. „Свободи":**

1) З Бруклин, Н. Й. Грць Стоякевич для партії радикальної 1 дол.

2) З Манор, Па. для всїх трех партій зложили члени місцевого Р. Н. Союза на руки п. Теодора Гливи 20 дол.

3) З Вилксбари, Па. Мих. Федоринець 1 дол.

4) З Голіок, Масс. На хрестинах у Івана Качора зібрано 2.25, п. М. Беля 50 ц. — разом 2.75.

5) З С. Омага, Небраска, П. Косин 1 дол.

6) Зі Скрентон, Па. Гості зложили для радикальної партії на весїлю Стефана Мелїша на руки Івана Кирилюка 6 дол.

По 1 дол. Т. Ґлух.

По 55 цнт.: П. Швайка.

По 50 цнт.: І. Чучак, Йос. Запотічний, М. Ґлух, Стефан Мелїш, Дозя Мелїш, Ів Тарас.

По 25 цнт.: Г. М., Т. Миськів, Ф. Михайлів, Г. Василик,

По 15 цнт.: П. Роженевич.

По 10 цнт.: Капустїй, Ожуґ, Яков Павлишин.

З попередним 520.30

Редакція „Свободи", Svoboda, Box 353, Scranton, Pa.

Всїх гроший на Боевий Фонд в Галичинї зібрано доси в Північній Америці (Спол. Державах і Канаді) **$1,555.05.**

Посьвідка.

До Хвальної Редакції „Свободи" в Scranton, Pa.

Посьвідчаю отсим, що сума 477 корон, виразно чотириста сїмдесять сім корон зібрана хв. Редакціею на „Хлопський Фонд" зістала менї через „Краевий Союз кредитовий у Львові" переслана і доручена. Рівночасно висказую іменем заряду руско-української радикальної партії щиру подяку усїм американьским товаришам за їх жертви, а хв. Редакції за труд при збираню тих жертв.

Честь і слава американьским Русинам за їх видатну поміч в тяжкій боротьбі Галицької Руси!

З високим поважанем

Др Лев Бачинський,
голова заряду радикальної партії.

Пан: Длячого ваш хлїв зі свинями так близько хати?

Селянин: А то чому питаете ся?

Пан: Бо то дуже нездорово.

Сел.: Ет, сьмійте ся пане, я вже десять літ тримаю тут свинї, і анї одна менї ніколи не хорувала.

СПРАВЫ „СОЮЗА".

Головный Урядъ „Р. Н. С." на роки 1904—1906.

Головный предсѣдатель	КОНСТ. КИРЧОВЪ, 140 Essex Str. Jersey City, N. J.
Головный секретарь	С. ЯДЛОВСКІЙ Box 76, Jersey City, N.J.
Головный касіеръ	АЛЕК. ШАРШОНЬ, 524 Pine & Franklin St. Shamokin, Pa.

Ихъ заступники:

Мѣсто-предсѣдатель.........С. Митренко OLYPHANT, PA.

Заст. секретаря ....Иос. Кульчицкій BALTIMORE, Md.

Заст. касіера ....А. Янковичь MC ADOO, PA.

Радні:

А. Валевскій.............St. Louis, Mo.
А. Семаницкій...............Trauger, Pa.
К. Кобанъ.................Olyphant, Pa.
Ал. Сорока................Plymouth, Pa.
Иванъ Парилякъ........Terryville, Conn.
Ив. Сенько.....................Jessup, Pa.

Ихъ заступники:

Ив. Посипанко.............Mc Adoo, Pa
Ник. Домбровскій............Eleanor, Pa.

Контрольна комісія:

О. А. Улицкій............Ansonia, Conn.
Мих. Турковскій ....McKees Rocks, Pa.
Ив. Воргачь..............Mt. Carmel, Pa.

Головный организаторъ:

о. Н. Подгорецкій Box 543, South Fork, Pa

Вступайте до Союза!

„Союзъ" — одинока руско народна организація въ Америцѣ.

Принимае членовъ вôдъ 1 року до 45 лѣтъ житя.

Вступне пôсля лѣтъ.

Мѣсячне вôдъ 25 до 70 центôвъ на мѣсяць.

СОЮЗЪ ПЛАТИТЬ:

Посмертне за мужа $600.00,
Посмертне за жѣнку $300.00,
Посмертне за дѣти вôдъ 15.00 до $300.00,

Въ разѣ утраты: а) обохъ очей нôгъ або рукъ $600.00,
б) одной руки або ноги $200.00,
в) одного ока $100.00,

Сли отецъ родины въ шпитали божевôльныхъ, Союзъ платить що року родинѣ $100.00.

Хто хоче вступити до Союза, мусить вписатись такожъ до братства, яке належить до Союза.

Важне для П. П. Секретарѣвъ Р. Н. Союза.

Повѣдомляю разъ на все, що всѣ грошѣ належачі до касы Р. Н. Союза посылае ся такъ: на money-order-ахъ або чекахъ выписуе ся имя Alex Sharshon, Shamokin, Pa. Дальше такъ выписаный money-order або чекъ не посылае ся до Голов. Касіера, але вразъ зъ выказами до Голов. Секретара. Головный секретарь опôсля вôдсылае ихъ до Голов. Касіера.

С. Ядловскій,
Голов. Секретарь.

Ч. 783. КВІТЪ $600.00

на шѣсть сотъ доларôвъ, котрі п. Клемѣна Бельчикъ, Галичина, отримала яко посмертну запомогу по еѣ мужови Матвію Бельчикъ зъ Головнои Касы Руского Народного Союза въ Америцѣ.

Гладишôвъ, Гал. дня 3 Юнія 1906.
Клемѣна Бельчикъ.

Вôдъ Уряду Громадского и Парохіяльного въ Гладишовѣ, Галичина.

Мойсей Ковальчикъ,
Начальникъ Громады.
Петро Подляшецкій,
Священикъ.

Рухъ въ вôддѣлахъ Р. Н. С.

Брацтво

св. Андрея в Лорейн, Огайо, буде приймати до Брацтва нових членів за половину вступного в місяцю Юнію і Юлію с. р. Хто еще неналежить до Брацтва то най приступить тепер, поки час, бо ніхто не знае де кого біда чекае.

Наші мітинґі відбувають ся по першім в першу неділю о другій годині по полудни в Гали на 104 Charl St.

А. Русенко, секретар.

Братство

сьв. Володимира в Ню-Йорку відділ 108 „Р. Н. Союза" приймае через два місяці — Червень і Липень — нових членів без вступного.

Дорогі Братя Русини! Хто ще з вас, в Ню-Йорку не належить до жадного братства, нехай прийде до нас а ми приймемо його як рідного брата. Оплата не велика — 35 центів місячно, та за ті гроші дістанете, кождий, єсли захоруєте 5 долярів що тижня запомоги і доктора. Братя Русини! не жалуйте тих пару центів на місяць, бо як чоловік здоров і робить, то що значить для него тих пару центів? Таж нераз богато піде на дурниці, а ніхто не може знати, що єго чекае. Тож не кажіть, дорогі братя, „що ще маю час" і не відкладайте се на пізнійше, а вступайте зараз численно до Братства і „Союза". В єдности сила! Мітинґи відбувають ся кождого місяця перед першим в суботу, на Евеню А. під числом 46 в Гармонія Гали, межи 3 а 4 улицями в Ню-Йорку.

О. Довганюк, предс.
Я. Корнаш, секр.
А. Ширимета, касієр.

Оголошене.

Сим подаемо до загальної відомости всім Русинам в окресности Smoke Run, Pa. що наше нове Брацтво сьв. Георгія ч. 135. Р. Н. С. буде приймати нових членів до Брацтва без вступного через місяць **Юній.**

За уряд Брацтва ч. 135.
Осиф Керна, предс.,
Ант. Клим, секр.

Братство

Сьв. Арх. Михаіла, Р. Н. Союза відділ 105 в Wilmington, Del. буде принимати нових членів в Юнію і Юлію сего року **без вступного.** Мітинґи відбувають ся в гали на улици 7-ій під числом 823. Слідуючий мітинґ відбуде ся дня 5-го Юлія о 7 і пів год. веч. Просимо всіх, що не належать до братства прийти на наш мітинґ.

Максим Іконик, предс.
Мих. Вовьний, секр.,

Повідомляю

всіх членів Бр. Успенія Пр. Богородиці відділ 56 в Алегені, Па. 1) щоби всі члени зійшли ся коло мітингової галі під церквою дня 4-го Юлія, се є в Середу, в параді, в шапках і відзнаках, бо підемо на посвячене фани відділу 111. Котрий член не явить ся, заплатить 1 дол. кари. 2) Щоби всі члени явились на піврічний мітинґ дня 8-го Юлія під караю і щоби кождий заплатив 25 центів на покрите коштів Конвенційних як се ухвалено приписами Р. Н. Союза і оголошено в Свободі.

Іван Бурка, секретар.

Мітинґ

Братства сьв. Пророка Ілії, відділ Р. Н. Союза 28, в Маганой Плейн, Па., відбуде ся дня 1-го Юлія 1906 о першій годині пополудни. На мітинґу тім будемо вибирати новий уряд, тому кождий член мае явити ся на засіданю.

Гавр. Сопко, предсід.
Стеф. Гричишин, секретар.
Юліян Муха, касієр.

Де є?

Хто хоче шукати своихъ краянôвъ черезъ нашу ґазету, мусить заплатити 25 центôвъ за кожде оголошене напередъ.

Андрій Коваляк, що посилав через мене до краю гроші для своеї жени. Жена єму умерла і гроші вернули ся. Тому прошу Андрія Коваляка, аби прийшов до мене або мені написав і гроші або відобрав собі назад або післав другому до краю.

Joe Popivchak 25-27
Iselin, Pa. Indiana Co.

Стефан Казюка? Мае лист від Гриця Литвина з Ґалвестон, Тексас. Нехай зголосить ся до редакції Свободи 203 Linden St. Scranton, Pa.

Пошукуемъ

дяко-учителя зъ теноровымъ голосомъ, котрый умѣе провадити хоральный спѣвъ и школу. Теперѣшный нашъ дяко-учитель вôдходить вôдъ насъ 1-го Юлія, тому просимо голосити ся чимъ скорше на ниже подану адресу.

Въ имени церковнои Рады св. А. А. П. и П. тъ Плимовтъ, Па.

О. Михаилъ Бендашъ.
Алекс. Сорока, предс.
Стефанъ Гринякъ, секр.

Просимо голосити ся на адресу:
Rev. Michael Bendash,
20 Turner Str., Plymouth, Pa.

Глядаемо

Дяко-учителя, щобы мôгъ дѣти учити и хоральный спѣвъ провадити. Кандидаты зволять голосити ся до отця Констанкевича на адррсу:

Rev. J. Ch. Konstankevicz, 25-26
221 N Shamokin Str. Shamokin, Pa.
Н. Габура, секретарь парохіяльный.

Хочу женити ся.

Пошукую товаришки житя: дівчини Русинки в віці 15—18 літ, котра би знала читати і писати по руски і анґлійски. За гроші не питаю лише аби була чесна. Маю сталу роботу по $2.75 денно, заощадивем 800 дол., літ маю 23, єсьм русин. Котра би хотіла вийти за мене, то прошу прислати фотоґрафію, а я на жадане вишлю свою.

Адрес:
D. Kowaluk,
Cabin 17—472 Alexander Str.
Vancouver, B. C Canada.

На Продаж Тано Дім, Лот, Бизнес.

Лот 24x120, дім 24x40. На верху 6 комнат, на долї стор і одна комната зашклена. Пивниця цементована, добра вода, фенс довкола. Все при мурованій улици. В ґросерни товару на $800.00. Продам тано, бо виїзджаю. Кому наприкрилось в майнах або фабриці робити нехай купить. Адресувати:

I. Shefczek
Box 334 Donora, Pa

На продаж.

Добра фарма, що обнимае ліса і виробленого поля 25 акрів. На фармі є хата, стодола, кінь і всї знаряди господарскі. Фарма засіяна і засаджена. Купити можна дуже тано. Морґіч дасть властитель. Голоситись на адрес:

Stephen Dziadyk 25-27
135 Main Str. Derby, Conn.

Оголошене.

Хто прійде до Wilmington, Del. а не знае де нашѝ люде, нехай вступить до руского готелю Семана Федорига. 517 E. 4-th St. Wilmington, Del. 23-26

Проекты.

Пôдъ розвагу IX. Голов. Конвенціи „Р. Н. Союза".

Перед зближаючою ся Конвенцією Р. Н. С. із цілої майже Америки члени Р. Н. С. подають свої проекти. Тож і я постановив подати слідуючі проекти до нашого орґану „Свободи".

1) Щоби скасовати вступне а платити тілько після літ, член чи членкиня.

2) Щоби посмертна запомога зістала в сумі 600 долярів для тих членів, котрі платять реґулярно лиш за себе. А не так, як було до сего часу, що жена члена мала повне право на 300 долярів за одно плачене місячних вкладок по 70 цнт.

3) Жени, котрі хотять належати до Р. Н. С. нехай платять так само після своїх літ місячне, бо тілько тогди буде справедливо.

4) Єсли бажаемо щирорускім серцем сталого і певного розвою Р. Н. С., то нехай буде рівномірний розмет на посмертне по кілько випаде. А еслиби часом лучилось яке велике нещасте, що трафилоби ся богато смертей, то розмет не мае бути висший як 1 дол. А еслиби замало було 1 дол., то нехай ся доплатить з гол. касы Р. Н. Союза.

5) Принимати до Р. Н. С. Канадійских Русинів.

6) Щоби Редакцію „Свободи" перенести до Філяделфії, бо тут в глухім куті есть найбільше Русинів як, в Честер, Вілмінґтон, Кемден, Трентон, Фeніксвил і т. д. Через се можна би їх легче з'орґанізовати.

7) Годжу ся з проектами читальні Ю. Соломійчука з Чикаґо, Ілл. поданими в ч. 23. „Свободи".

8) Щоби Р. Н. С. вислав орґанізатора і поручив ему орґанізовати тов. для молодіжи, бо молодіж потребуе цілком відмінних тов. як старші. А сим булоб найліпше тов. „Січ". Таке тов. як „Січ" булоб майже в кождім місті, і можнаб притягнути до „Союза" пару тисяч молодих здорових членів.

9) Щоби орґан „Союза" т. е. „Свободу" видавати 2 рази в тижни за що члени „Союза" повинні осібно платити.

10) Щоби для жен з'орґанізовати осібний відділ, бо через те они більше заінтересовалибись „Союзом".

11) Щоби орґан „Союза" т. е. „Свободу" друковати фонетикою а редактором нехай зістане той що е тепер.

Сих пару проектів подаю IX. Гол. Конвенції пп. делеґатам під розвагу і прошу застановитись над ними та бодай по части дещо ухвалити.

Остаюсь з братским поздоровленем

Михаїл С. Довбенко,
чл. Р. Н. С. від. 45.

ДОПИСИ.

Зъ Лемкôвщины.

У насъ часы бôльше сухѝ, якъ мокрѝ. 21-го Мая падавъ легонькій дощь и знову 29 и 30 дощикъ перейшовъ. Въ нашôй околици ще не не було уливы та градôвъ. Часы досыть добрѝ були до теперь.

Робота, окопувачка, коло картофель дуже выгôдна, сухо; люде покопали зъ першого всьо. Теперь садять капусту. Засѣвы збôжа, якъ озимѝ такъ и ярина, досыть краснѝ до того часу.

Въ Загôрянахъ бувъ выпадокъ. Двохъ мущинъ було пяныхъ на саме Вознесеніе и сидѣли собѣ оденъ на поручати коло моста, а другій на возѣ спереду на дышли. Въ самъ той часъ надôйшла заверуха и оба попадали вôдъ вѣтру и поубивали ся на смерть.

Ярмарки тими часами упали въ низъ; худоба трохи подешевѣла, але не много, бо продаючѝ не хотять тратити, але вертають до дому, бо того року и для худобы люди мають пашѣ невжажду. Картофлѣ подешевѣли, по 15 центôвъ чверть (бушель).

Роздѣле, дня 30 Мая, А. Пыжъ.

З Нюарк, Н. Дж.

В „Свободі" ч. 23 читав я проект, аби побудувати велику школу чи там бурсу для руских дітий в Америці. Красна се гадка, але на разі не годна здійснитись. Моя рада така: не беріть ся до великого, але зачинайте від малого. Ви вже думаете о школі і о великій бурсі, а чом то не прийшло нікому на гадку, що е много наших родин по всіх місцевостях Америки, що мають діти, а ті діти не знають свої рідної рускої мови. Чом ви о тім не заговорили? Кого будете вчити в тій бурсі, коли неодна руска дитина не знае ані одного слова по руски.. Перше постараймо ся дорогі братя, аби ми могли на кождім плейзі мати малу школу, і учителя („Союз" і „Соединеніе" моглиб помочи в тім а в части і нарід руский прихилив би ся до сего діла своїми хоть би маленькими жертвами), а в той час коли дитина пізнае що она есть, в той час сю дитину і до бурси мож віддати на науку. Коли на кождім плейзі буде школа рідного язика, то і учителів більше буде потрібно і рускі інтеліґенти не будуть пхати ся у фабрики або сальони за помічників до бари, але всї знайдуть поміщене у своїх і будуть між своїми людьми рускими робити далї, бо будуть могли закладати „читальні", давати представленя і т. п. Тоді руский нарід перестане цурати ся свого і не піде служити чужим богам як се діесь тепер. Біда наша в тім, що нас треба до всего нукати, що наш нарід непросьвічений, не знае своеї бувальщини і тому встидае ся свого.

Народе руский встань зі сну і пробудись! Нехай чужі народи не насьміваються з тебе, що ти упослідженийе. Ніхто нам тут не перешкаджае ані староства, ані жандарми, ані жадні власти не беруть нас на протоколи, ані не замикають нас по криміналах. Маемо тут волю, але не вміем еї шанувати, бо наш русин бідний як возьме тую пейду бідачиско, як заберетьcя, як піде, тай забуде навіть де він чи в Америці, чи в Европі. Нераз приходилось мені сходити ся з нашими хлопцями, тай з нашими дівчатами і бачити як они бридять ся своі матерної мови, а приймають чужий язик, котрим навіть не уміють говорити. Знаю я богато русинів з нашої славної Подільщини, і многі говорять по польски аж як прийде ся до більшої розмови то признае ся, що его отець, мати і він русин. Чиж не ганьба, чи не встид для тебе русине?

Руска мати нас родила, руска мати нас повила, чомуж мова еї не мила, чом ся нею встидати маем, чом чужую полюбляем? А і ви всі рускі дівчата не встидайте ся своеї рускої мови і дорожіть іменем руским. Ідім всі, рука в руку, а в той час станемо сильними і кождий побачить, що і ми нарід з котрим треба числитись. Закладаймо всюда читальні і инші інституції, пізнаймо всі свою руску історію, а в той час з маленького прийдем до великого. Коли будемо старатись о школу і о читальню в кождім місци в той час і інтеліґенції буде нам много потрібно і поставимо колись велику школу чи бурсу.

Іван Кецко.

З Winnipeg, Канада.

Котюзї по заслузї.

Перед місяцем прибув тут до Винипеґу якийсь кривоногий апостол з Спол. Держав — Петро Шиманьский. Той „апостол" пішов зараз до епис. Серафима і просив, щоби сей висьвятив его на попа. Серафим однак відказав ему, а се за для двох причин. Перше, що Шиманьский не вміє читати лиш друковане трошки, а писати то лиш ледви свое імя набабрае, а по друге, Серафим дістав якийсь важний документ з Йонкерс, в якім парафіяне писали до Сер., щоби не висьвячував Шиманьского, бо він не варт того — також скаржали ся Серафимови, що їм в церкві щось бракуе. На підставі тих двох причин Сераф. не висьвятив его. Шиманьский сего не сподівав ся; він приприхтував ся цілком на попа: привіз з собою ризи і другі одежі попівскі. Привіз чашу, евангелие і др. Щож ему тепер робити з тим всім? Пішов отже до правосл. батюшки і продав там все гуртом, а сам втік звідси і як читаю в „Свѣт-і", опинив ся аж в Минеаполис і звідтам бреше на Серафима і незалежних сьвящеників. Гей кривоногий з викривленим сумлінем паночку! Як ви сьмієте бабрати до „Свѣта" і брехати тепер на Серафима і других, і відрікатись того, що ви не хотіли бути попом. Відбрешіть паночку перше те, що ви тут набрехали на православну місию та на архиеп. Тихона. Чи не хвалились ви, що Тихон подарував вам ризи і все друге і хотів вас висьвятити на попа, но ви не хотіли бути царославним попом а незалежним? Гей паночку, хто вам се повірить, хиба такі безмозгі як ви! Ми скорше повірили би, що ви то все десь купили... без гроший.

Яків Долиньский.

З Fort William, Ont. Кан.

Дня 9-го черв. с. р. загостив до сего міста В. о. Гура. Висповідавши чесних христіян і забравши їх гріхи і близько 100 дол. відїхав 12-го черв. до Вінніпеґу. Невдало ся сим разом як бувало, бо о. Жолдак при звідуваню сего міста, був насповідав на боже $400 в першім місяцю 1904 р. а о. Гура в цьвітню 1005 насповідав був на дзвони $200. А сего року трафило ся кількох „юдів" і відмовили христіян від добродійних датків на боже, через що о. Гура жалував ся, що народ воніяцкий так ся попсув, що забувае за „боже".

Здалоб ся дорогі Братя дати щось на „Боевий і Народний Фонд", бо ще ніхто і цента недав звідси.

Таки парохіянин.

З Fort William Ont., Can.

Осторога!

Два краяни Петро Ощипко і Йосиф Уласій з Городенки, приїхали з Вінніпеґу і стали до роботи на кораблі лінії Lake Superior-Michigan, що курсуе між стейтами а Канадою. Вернувши до Fort Will. Петро Ощипко сквітував ся від роботи, а забравши валіску Уласія, зайшов ту до одного ґазди і сказав, що краян винен

єму $75.00 і десь втік, а він за те вабрав его валізу. Понеже немав ключів, то розрізав еї ножем, витягнув сут і инчі річи, почім сказав що вернула ся шкода, і поїхав незадовго до Вінніпеґу, убравши сь в чужій сут. В пару тижнів пізнійше приїхав також Уласій до того самого ґазди, розповів єму свою пригоду, що Опцико закрав у него всі річи і утік з корабля.

Отже дорогі братя майте ся на осторожности з краянами, бо з ворогами дамо собі раду, йно коби мож ся оборонити від приятелів.

С. Заяць.

СПРОСТОВАНЄ.

Отсим заявляю, що о. Дидик не жадав гроший за сповідь як се було писано в 22 ч. „Свободи", але жадав свою платню, яку єму ухвалили Едмонтоньскі Русини. Декотрі з тих, з котрих імена були під дописею, еї не підписували.

Іван Фришта.

Новинки.

Новый Селяньскій Союзъ. Торôкъ въ Москвѣ заклавъ ся було Селяньскій Союзъ зъ дуже радикальною програмою. Вôнъ корыстувавъ ся великимъ успѣхомъ середъ селянъ. Та адміністрація швидко почала переслѣдувати його членôвъ и жорстоко карати за належнôсть до нього, тому то вôнъ зъ явнои орґанізаціи мусѣвъ повернути ся въ потайне товариство. Теперь въ Москвѣ та въ Петербурзѣ заклавъ ся новый селяньскій союзъ, якій рѣшивъ з'еднати селянъ въ спôлку на ґрунтѣ маніфесту 17 жовтня. 11 мая въ Москвѣ були з'еднаній зôбраня московского й петербурского комітетôвъ сего союзу. Ся нарада зôбрала ся длятого, щобъ розглянути проектъ програмы, выробленои длятого, щобъ переторити Союзъ въ політичну селяньску партію. Аґрарна програма сего проекту та сама, що й ґрупы працѣ. Въ політичнôй же частинѣ програмы вымагае ся однопалатный парляментъ, вôддѣлене церкви вôдъ державы й школы вôдъ церкви; право парохіянъ самымъ выбирати священика й увесь причетъ и призначати имъ жалуваня; самоуправа окремыхъ краинъ и т. инше.

Складъ російскои Государственнои Думы по народностямъ представляе ся теперь тамъ: послôвъ Росіянъ (Москалѣвъ) е 274; **Украинцѣвъ 60**; Полякôвъ 52; Жидôвъ 14; Татарôвъ 11; Литовцѣвъ 7; Латишôвъ 6; Естôвъ 5; Нѣмцѣвъ 4; Румунôвъ 2; Башкирôвъ 2, то по 1 Вірменинови, Чувашови и Болгаринови. — По занятямъ складае ся Дума з 121 селянъ-хлѣборобôвъ; 63 земскихъ урядникôвъ; 46 дѣдичôвъ-панôвъ; 39 адвокатôвъ; 21 сѣльскихъ старшинъ або писарôвъ; 17 фабричныхъ робôтникôвъ; по 16 попôвъ, професорôвъ унѣверзитетôвъ и лѣкарѣвъ, по 14 купцѣвъ, урядникôвъ державныхъ и сѣльскихъ учителѣвъ; 11 редакторôвъ; 10 ремѣсникôвъ; 9 неозначеного занятя, 7 інжинерôвъ; 5 фабрикантôвъ и 3 ґімназіяльныхъ професорôвъ. Разомъ до теперь е 422 послôвъ. Бракуе ще послôвъ зъ Туркестану (въ середнôй Азіи), Кавказу и схôдного Сибѣру де власне теперь маютъ выбирати. Разомъ усѣхъ послôвъ въ Государственнôй Думѣ буде 520.

Справа зъ батюшками. Селяне въ однôмъ селѣ въ Черниговщинѣ не поладнали зъ своимъ священикомъ и послали въ Черниговъ депутацію просити, щобъ того священика архиерей вôдъ нихъ кудысь перевѣвъ. Архиерей депутатôвъ не схотѣвъ и бачити, а консисторскій чиновникъ такъ имъ сказавъ: „Якъ що вы знову будете просити, щобъ вôдъ васъ забрано сего священика, то мы пришлемо до васъ козакôвъ". А въ селѣ Сальному (тежь у Черниговщинѣ) вже навпаки выходить. Тамъ нѣжиньскій справникъ арештувавъ и посадивъ у тюрму священика Велигодск го. Теперь священика зъ тюрмы вже выпущено и прислано йому зъ консисторіи папѣръ, а въ тôмъ паперѣ написано, що хочь поліція, арештувавши його за протиурядову пропаґанду, и не доказала, що вôнъ справдѣ виненъ; але все-жь вôнъ виненъ у тôмъ, що повѣривъ ґазетнымъ звѣсткамъ про негарнй дѣла, якй робить поліція и ганьбивъ еѣ за се въ своѣй промовѣ. Черезъ те вôнъ мусить пôтигеть изъ Сального. А люде не хочуть, щобъ сей батюшка вôдъ нихъ ишовъ и послали про се приговоръ ажъ у синодъ и теперь дожидають, чій верхъ буде.

Всячина.

НЮ-ЙОРСКА МАРНОТРАТА.

Ню Йорк есть едине місто цілого сьвіта, де дають ся обіди, в котрих кожда страва коштуе шість тисяч долярів, де слугам биля стола дають по сто долярів грошей на випивку, де за одну квітку платять по двіста пядьдесять долярів; лише в Ню Йорку суть такі готелі, в котрих одно ліжко коштуе десят тисяч долярів. Але Ню Йорскі міміліонери не лише на себе видають такі шалені гроші, а і на своїх псів. Одна дама зробили для свого пса убране, котре коштувало два тисячі долярів. Друга збудувала для свого пса окремий палац. До того шляхотного пса приставлена окрема гувернантка, котра що денно робить ему ванну, росчісуе ему вовну натирае его ріжними одеколонами і другими перфумеріями і водить на прогульку. Істи і пити тому псови дають тілько зі срібної посуди.

Після докладного обчислення в Ню Йорку е, що найменьше шість тисяч жінок котрі видають що-річно на туалети, що найменше шість тисяч долярів. Найбільшою неприємністю для тих жінок, есть те, що вони не можуть надіти на себе усі свої двайцять „дресів" заразом.

Жінка Ларс Андерсон з Бостона була в Лондоні на придвірнім балю в „дресі", котрий коштував усього лише пятьдесять тисяч долярів.

Говард Гулд збудував у своїм маетку стайню для коров, котра коштувала більш як двіста пятьдесять тисяч долярів, а також і курятник, котрий коштував хиба тілько троха таньше. Вираховано, що кожде яйце коштуе пятьдесять долярів, а шклянка молока его корови 20 долярів. За те его кури і корови мешкають в таких палацах, що їм був би заздрістний иньчий европейський наслідний принц.

Таке марнотратство нагадуе часи зіпсутя і упаду старих Римлян. Сучасна суспільність також мае в собі зародок роспаду і рівночасно з тим виникае і другий зародок нового житя, представником котрого есть робочий люд.

КІЛЬКО КОШТУЮТЬ ЦАРІ.

Радціґ обчислив, скільки гроший видае кождий нарід на удержане царів та їх прислуги. Після сього обчисленя виходить, що Росія видае найбільше бо аж 16 міліонів, опісля йдуть Анґлія 4,400.000), Австрія (4,300.000), Німеччина (3,800.000), Японія (3,000.000). Швеція (2.000.000). А Норвеґія наняла собі короля за дуже тані гроші, бо цар коштуе її лиш 250.000.

ГАРЕМ СУЛТАНА.

Абдуль Гамід, султан турецкий, дістае собі з державної каси що-річно 70 міліонів корон. Що року він зі свого гарему випроваджуе 100 жінок, котрих вищі урядники охочо беруть за жінок, бо кожда з них дістае 75 тисяч долярів віна. На місцеж тих до гарему вступають другі молодші дівчата. Пересічно в гаремі находить ся 300 жінок. Найбогатші родини силують ся віддати своїх дочок до гарему, де вони проводять роскішне житє: кожда з них мае 10 невільниць, окремий віз і коней, дорогі туалети, не кажучи вже про можливість вofficial на султана.

ВІК ЗЬВІРЯТ.

Всї учені годять ся, що найдовше жиючими сотворінями суть, слон і кит. Оба жиють від сто до двіста літ. Хоч бувають виїмки що жиють довше. От приміром оповідають, що король македоньский Александер Великий коли воював в Азіи, зловив слоня і причіпив йому картку з написом: Александер син Юпіера жертвуе того слона сонцю" і пустив слона на волю. Того слона з карткою зловлено 350 літ пізнійше. Зловлений жив еще пару літ, відтак згинув. Учені подають вік зьвірят як слідуе: Осел 30 літ, медвідь 20 л., верблюд 75 л., кіт 15 л., корова 15 л., олень 20 л., пес 14 л., лис 14 л., кінь 25 л., лев 40 л., малпа 17 л. миш 6 л., віл 30 л., свиня 15 л., щур 7 л., вівця 10 л., тигр 25 л., вовк 20 літ.

Де-що цікавого.

Молода жінка спитала раз лікаря, длячого Бог сотворив жінку з ребра мущини, а не з якої іньшої кости. На се запитане лікар відповів: Жінку не сотворив Бог з голови мущини, бо тогді она хотіла би панувати над мужом, також не сотворив з ноги, бо тогді муж хотів би старшувати над жінкою, але зістала она винята з боку, щоби могла бути рівною мущині, з під рамена мужчини, щоби на случай потреби він міг еї оборонити, і з сусідства серця, щоби він еї любив.

Поміж Турками розказують слідуюче оповідане:

Жінка вийшла на прохід і побачив еї мущина і пішов за нею.

— Чому ідеш за мною? спитала жінка.

— Тому — відповів мущина — бо я полюбив тебе.

— Чогож се? За нами з заду йде моя сестра, далеко красша від мене. Верни ся і полюби еї.

Мущина вернув ся і побачив стару, погану жінку. Завстидав ся і вернув до першої.

— Чому ти мені сказала неправду?

— Жінка відповіла: Бо і ти мене ошукав. Якби ти був справді любив мене, не був би ти вертав за другою жінкою.

Неодному буде се дивним, коли довідае ся, що ґузики при його убраню суть зроблені з картофлї. В дійсности оно е справді так а передовсім тут в Америці найбільше ґузиків виробляють з картофель. Нам видае ся, що ті ґузики суть зроблені з рога або з кости, підчас коли они зроблені з картофляної мучки змішаної з відповідними хемічними складниками. Належить еще додати що ґузики ті суть досить тревалі, а зафарбовані зовсім виглядають якби були зроблені з рога.

Молодий испаньский король Альфонс, котрий недавно оженив ся, еще не зовсім вийшов зі шкіл. Хоч пристрастно любить ся він забавляти, всеж таки що дня посьвячуе пару годин науці і штуці военній. По при се учить ся він також чужих мов і мае трох учителів до науки мови анґлійской, француської і німецької.

Голяндська королева Вільгельміна дуже любить фотоґрафувати і працювати на фармі. Кождого літа їде на свою фарму коло Лу і там працюе по кілька годин денно. На своїй фармі заложила молочарню і продае там ріжні продукта молочарскі.

Після найновійших обчислень, довгота зелїзниць на цілій кули земській виносить 491,120. З того числа на саму північну Америку припадае майже половина, бо аж 221,697 миль. Більше як половину нових доріг зелїзних вибудовано в Америці від року 1880.

Розмежно найвисший податок в державах европейських платять горожане Румунии.

Знамениті писателї і учені сьвіта звичайно були дуже кепськими бесідниками. Знаменитий учений і фільософ Дескартес прямо не умів склеїти одного реченя до купи щоби промовити до людей. Найславнійший поет сьвіта Італїянець Данте публично ніколи не відважив ся промовити, щоби не наразити ся на встид. В товаристві звичайно був мовчаливий. Русо о скілько писав горячі і аґітаційні статї, о стілько був дуже плохим бесїдником. Мільтон уникав людей і зовсім не любив говорити.

Богато пьють люде чаю, а не многі з них знають, що чай походить з Китаю і там управляли його на яких 3 тисячі літ перед Христом. До Европи завезено чай недавно. Оповідають що найперше привезено його на австрійський двір цісарский. Однак цісарскі кухарі не знали, що чай е до питя, і зварили его як капусту. Розуміе ся що ніхто не міг сего їсти. Доперва по якимсь часї довідали ся, що чай не до їдженя, а до питя.

Смѣшние.

Два сны.

До готелю заѣхавъ Шмуль Кацъ и умѣстивъ ся въ покою, въ котрôмъ уже бувъ оденъ гôсть Мойша Кноблохъ.

Передъ спанємъ Шмуль выймае смажену гуску и починае ѣсти: у Мойшѣ такожь розгорѣвъ ся апетитъ на гуску.

— „Може ты, Шмулю, даси и менѣ каваловъ гуски?

Але Шмулеви жаль було дѣлити ся гускою, и вôдмовити не выпадало.

— „Бачишь що", каже Шмуль, „давай, зробимо такъ: Мы заразъ не будемо ѣсти гуски, але положимось спати, и кому зъ насъ приснить ся краснѣйшій сонъ, той и дôснане собѣ гуску."

— „Гітъ!" зрадѣвъ Мойша.

Утромъ оба пôдхопили ся досить завчасу.

— „Ну що тобѣ снило ся?" пытаєсь Шмуль Мойшу.

— „О, менѣ снило ся, що я бачу передъ собою высоку драбину ажь до самого неба, и що я по тôй драбинѣ и прийшовъ на небо. А тамъ станувъ файный стôлъ, увесь уставленый рôжными ласощами, и тѣ ласощѣ були дуже смачнѣ, коли я почавъ ихъ ѣсти... А тобѣ, Шмулю, що ся снило?'

— „Менѣ ся снило, що я бачу, якъ ты идешь до неба на тôй драбинѣ и починаєшь ѣсти таки добрй стравы, и я помысливъ собѣ тогдѣ, що тобѣ пôсля такого файного ѣдженя вже не буде кувати гуска. Тогдѣ я уставъ зъѣвъ еѣ самъ."

ЗАГАДКА.

(Хто се?)

Іх повно всюди, де їх не посієш
За гріши казять ся, нічо їм не вдієш
В них за гроші можна все купити
царство,
І гріхи за гроші, можуть відпустити.
Темнотов воюють, їм лиш темних
треба
І лиш темні знайдуть приступ до
їх неба.

Думка секційного робітника.

Як я з дому вибирав ся
Махнув я рукою,
Бо не знав я чи ся верну
На осінь до дому.

Ой ти моя мила Ганю,
Як тобі ся здае?
Я за тебе як згадаю
Тяженько вдихаю.

Я заїхав межи гори
Тай межи камінє,
За тобою, моя Ганю,
Моє серце млїє.

А я роблю на секції
Тай тре рано встати,
Сніданок си зготувати
До роботи братись.

Ой напишу я листочок
Своїй любій Гаві,
Що я ходжу цілий місяць
В сорочці непраній.

Тай я собі так думаю,
Коб ще заробити,
Та як прийду вже до дому,
Буду ся женити.

Тай таку я гадку маю:
Як прийду до дому,
То не дам тя, люба Ганю,
Нікому другому.

Ой я в тобі закохав ся
Як в улию пчоли,
Я за тебе незабуду
Ніколи, ніколи.

* * *

Ти до мене листи пишеш
І ти промовляєш,
Я в роботї нич не знаю
Що ти пораблаєш.

Ти до мене листи пишеш:
„Ой ти мій миленький,
Ой приїзди вже на фарму,
Голубе сивенький.

Тай приїзди вже на фарму
Сіяти, орати,
А зо мною молоденьков
До шлюбу ставати.

Не поїду я до дому
З тобою шлюб брати,
І не хочу я з тобою
Свій вік марнувати.

Як я їхав у роботу
Ти мя виправляла
І зі мною молоденьким
Файно розмовляла.

Ой заїхав я від дому
Сім сот миль в роботу,
А ти пила я з вечера
З иньшими в суботу.

Ти гадала, що ті хлопці
Не скажуть нікому,
А вони то так рознесли
Як вітер солому.

І в суботу із вечера
Як з тобою пили,
А мині вже молодому
Листа доручили.

Ой як я той лист діставем
Тай перечитавем,
Ой тяженько я здихнув си
Гірко задумав ся.

Покидаю тебе мила
Вже ми не любім ся,
А тепер ми молоденькі
Сьвітом розійдім ся.

Р. К.

Потреба образків.

Просимо Русинів замешкалих в Злучених Державах прислати нам образки руских:

1) домів,
2) бизнесів (сторів, готелів і т. п.),
3) шкіл,
4) церков,
5) цминтарів,
6) хорів,
7) банд,
8) братских походів,
9) весіль,
10) похоронів,
11) людий при роботї на колії, по майнах, брехах, фабриках, і в загалї на роботах, в яких роблять наші люде,
12) фармерских забудовань, знарядів, худоби, елевейтрів, млинів, словом всего, що ілюстровало би жите Русинів в Сполучених Державах.

До кождого образка треба додати коротенький опис того, що представляє.

Писати треба лише на однїй сторонї паперу.

Прислані нам образки будемо друковати в „Читальни", календари, а деякі і в „Свободі", а коли збереть ся таких образків більша купка, буде можна надрукувати руско-американьский альбум, се є книжку з образками з руско-американьского житя.

Образки треба висилати на адресу:

Svoboda,
Box 353, Scranton, Pa.

ЧИТАЙТЕ!

Списъ книжокъ, якій продаємо:

- * Америка ... 15 ц.
- * Ангелъ та пустельникъ и т. и. ... 15 ц.
- Біблія Велика ... 2 дол.
- Борба клясъ и чому робôтники орґанізують ся ... 15 ц.
- Весела книжочка зъ образками ... 30 ц.
- * Грѣхи міліонерôвъ и т. п. С. 7 ... 15 ц.
- Дещо зъ исторіи православнои місіи въ Америцѣ ... 10 ц.
- Дещо про звѣрята ... 30 ц.
- * Двѣ левады и т. п. С. 5 ... 15 ц.
- * Дорога любови, то Божа дорога С. 6 ... 15 ц.
- * Еміґрант ... 15 ц.
- Жовнѣръ ... 10 ц.
- Журавлѣ ... 15 ц.
- Жите Исуса Христа ... 1.50 дол.
- * Жите, зарôбки, орґанізаціи и т. п. въ Спол. Державахъ ... 15 ц.
- Зубъ за зубъ ... 10 ц.
- * Казки про Жидів ... 15 ц.
- Історія Руси въ образками ... 10 ц.
- Капіталъ и праця ... 15 ц.
- * Книжка Рахункова ... 50 ц.
- * Календарь ... 25 ц.
- Марія ... 10 ц.
- * Многострадальный народъ, оглядъ історіи украиньского народу ... 20 ц.
- * Навернеиый Грѣшникъ ... 20 ц.
- Народный рухъ австро-угорскихъ Русинôвъ ... 15 ц.
- Новый Завѣтъ ... 4 дол.
- Образки и загадки ... 10 ц.
- Оповѣданя ... 15 ц.
- Оповѣданя про заздрыхъ богôвъ ... 10 ц.
- Про вôдступникôвъ вôдъ рос. православія ... 10 ц.
- * Про нутро землѣ ... 25 ц.
- Подземни скарбы ... 25 ц.
- Покуса ... 10 ц.
- Псалтыръ ... 1 дол.
- Розмова Поляка, зъ Русиномъ ... 10 ц.
- Руско англійскій словарець ... 20 ц.
- * Религійнѣ вѣрованя старинныхъ народôвъ ... 20 ц.
- Смерть ... 10 ц.
- * Стародавнѣ казки та оповѣданя ... 15 ц.
- * Степовѣ люде ... 15 ц.
- * Страйкъ ... 20 ц.
- Тарасъ Шевченко ... 15 ц.
- Тимко Гаврилюкъ ... 15 ц.
- Унія въ Америцѣ ... 20 ц.
- * Хто зъ чого жіє ... 15 ц.
- * Якѣ то є люде на земли, зъ 20 образками ... 50 ц.
- * Якъ мужикъ ходивъ до царя правды шукати ... 15 ц.

Золоте перо Celtric 1.00 дол. Золоте перо Sanford 2.00 дол.

Атлясъ цѣлого свѣта, англійскій, 105 мапъ, надъ 300 сторôнъ, подає имена и людность 40.000 мѣстъ цѣлого свѣта 1 дол.

Мапа Сполученыхъ Державъ и цѣлого свѣта 4 стопы широка а 6 стôпъ довга (инші продають по 5 дол.) у насъ лишь 2 дол.

Адресъ треба всегда выписати англійскими буквами и то дуже выразно.

Адресуйте:

Svoboda, Box 353, Scranton, Pa.

Новый Завѣтъ

Господа Нашого Исуса Христа въ языцѣ церковнословеньскôмъ зъ переводомъ на языкъ народно-рускій зъ поясненями; О. А. Бачиньского, за одобренємъ и благословенємъ Митрополита. Сторôнъ 992.

Цѣна 4 доляры.

Псалтырь

въ языцѣ церковно-словеньскôмъ зъ переводомъ на языкъ народно-рускій, зъ поясненями; о. А. Бачиньского; за одобренємъ Митрополита. Сторôнъ 286.

Цѣна 1 дол.

Обѣ книжки разомъ 4.50 дол.

Замовленя враз зъ грôшми посылати на адресу: SVOBODA, Box 353, Scranton, Pa.

Чи чули Вы, що „Свобода" посилає грошѣ до краю?

Чомужь посилаєте все ще грошѣ через чужихъ?

Хто пôшле до краю через „Свободу" не менче 50 доляpôв наразъ, той дôстане въ дарунку гарный календарь.

Адресъ:

SVOBODA, BOX 353, SCRANTON, PA.